

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
TANCHEV
prezentate la 11 aprilie 2018¹

Cauza C-600/16 P

**National Iranian Tanker Company
împotriva**

Consiliul Uniunii Europene

„Recurs – Politica externă și de securitate comună – Măsuri restrictive împotriva Republicii Islamice Iran cu scopul de a împiedica proliferarea nucleară – Înghețarea fondurilor – Acțiune în anulare – Decizie de reincludere în listă după anularea, pentru motive de fond, a deciziei inițiale de includere de către instanțele Uniunii – Articolul 266 TFUE – Principii generale ale dreptului Uniunii – Drepturi fundamentale – Dreptul la o cale de atac efectivă – Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 6 paragraful 1 și articolul 13 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale”

I. Introducere

1. În prezenta cauză, Curtea este solicitată din nou să se pronunțe cu privire la compatibilitatea cu dreptul Uniunii a unor măsuri restrictive adoptate de Consiliu în vederea determinării Republicii Islamice Iran (denumită în continuare „Iran”) să își respecte obligațiile internaționale referitoare la activitățile sale de proliferare nucleară, însă de data aceasta se ridică o problemă nouă. Măsurile restrictive în cauză se referă la o decizie a Consiliului de reincludere în listă a unei entități și, astfel, de înghețare a fondurilor sale. Această decizie a fost luată la puțin timp după ce decizia inițială de includere în listă a fost declarată nelegală de către Tribunal, obligând astfel Consiliul, în temeiul articolului 266 TFUE, „să ia măsurile impuse de executarea” hotărârii Tribunalului. Prin urmare, noua problemă este următoarea: atunci când răspunsul Consiliului constă în reincluderea în listă a acelei entități pe baza aceluiași criteriu de desemnare într-un context factual care în esență nu s-a schimbat, aceasta încalcă, printre alte principii ale dreptului Uniunii, dreptul entității respective la o cale de atac efectivă în ceea ce privește decizia inițială de includere în listă, astfel cum este el garantat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”)?

2. Acesta este problema centrală care se pune în cadrul prezentului recurs declarat de National Iranian Tanker Company (denumită în continuare „NITC”) împotriva Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 14 septembrie 2016, National Iranian Tanker Company/Consiliul (T-207/15, nepublicată, EU:T:2016:471, denumită în continuare „hotărârea pronunțată în cauza NITC II”), prin care Tribunalul a respins acțiunea în anulare formulată de NITC împotriva anumitor măsuri care au inclus NITC în lista Uniunii Europene a persoanelor și entităților ale căror fonduri și resurse economice urmau să fie înghețate în contextul măsurilor restrictive adoptate împotriva Iranului pentru a preveni proliferarea nucleară (denumite în continuare „măsurile restrictive împotriva Iranului”).

¹ Limba originală: engleza.

3. Prin intermediul primului motiv de recurs, NITC susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a constatat, la punctele 45-64 și 68 din hotărârea pronunțată în cauza NITC II, că decizia Consiliului privind reincluderea în listă nu a încălcat principiile *res iudicata*, securității juridice, încrederii legitime și caracterului definitiv al hotărârilor judecătorești și nici dreptul la o cale de atac efectivă garantat la articolul 47 din cartă.

4. În centrul argumentelor NITC se află afirmația că, atât timp cât Consiliul are puterea neîngrădită de a da o nouă calificare juridică acelorași fapte pentru a îndeplini un criteriu de desemnare, în condițiile în care Tribunalul a decis printr-o hotărâre definitivă și obligatorie că aceste fapte nu au justificat prima decizie de includere în listă, iar de la prima decizie de includere în listă nu a intervenit o schimbare a circumstanțelor, dreptul părții la o cale de atac reală și efectivă împotriva acestei prime hotărâri este o noțiune lipsită de sens. Astfel, în opinia NITC, partea în cauză este nevoită să introducă o nouă procedură în fața instanței pentru a repune în discuție în esență aceleași argumente de fapt și de drept, ceea ce este contrar principiului statului de drept în ordinea juridică a Uniunii.

5. Consiliul contestă argumentele NITC, bazându-se în principal pe cauzele Kadi², OMPI³ și Interporc⁴, precum și pe marja de apreciere care îi este conferită la articolul 266 TFUE cu privire la măsurile pe care le poate lua după pronunțarea unei declarații de nulitate de către instanțele Uniunii în temeiul articolului 264 TFUE.

6. În consecință, astfel cum a solicitat Curtea, prezentele concluzii se vor concentra pe primul motiv de recurs.

7. Este demn de remarcat faptul că acest recurs este primul dintr-o serie de cauze care sunt în prezent pendinte în fața Curții în care un reclamant susține că sistemul căilor de atac al Uniunii, cel puțin în contextul măsurilor restrictive, ar trebui reinterpretat în lumina dreptului la o cale de atac efectivă și a altor principii ale dreptului Uniunii⁵. Prezenta cauză oferă Curții posibilitatea de a-și dezvolta jurisprudența, în cazul în care acest lucru este necesar pentru a asigura particularilor o protecție jurisdicțională efectivă în Uniunea Europeană.

II. Istoricul cauzei

8. NITC este o companie iraniană specializată în transportul petrolului brut și al gazelor naturale. Aceasta exploatează una dintre cele mai mari flote de tancuri petroliere din lume. Tancurile petroliere sunt nave concepute pentru transportul de petrol în vrac.

9. Ca urmare a mai multor rezoluții care au instituit măsuri pentru a determina Iranul să își respecte obligațiile internaționale privind proliferarea nucleară, Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite (denumit în continuare „CSONU”) a adoptat, la 9 iunie 2010, Rezoluția 1929 (2010) (denumită în continuare „Rezoluția 1929”), care a prevăzut măsuri mai stricte împotriva Iranului, „constatând legătura potențială dintre veniturile Iranului obținute din sectorul său energetic și

2 Hotărârea din 3 septembrie 2008, Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia (C-402/05 P și C-415/05 P, EU:C:2008:461), și Hotărârea din 18 iulie 2013, Comisia și alții/Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P și C-595/10 P, EU:C:2013:518).

3 Hotărârea din 23 octombrie 2008, People's Mojahedin Organization of Iran/Consiliul (T-256/07, EU:T:2008:461).

4 Hotărârea din 6 martie 2003, Interporc Im- und Export/Comisia (C-41/00 P, EU:C:2003:125).

5 A se vedea cauza Bank Tejarat/Consiliul (C-248/17 P, pendinte), și cauza Islamic Republic of Iran Shipping Lines și alții/Consiliul (C-225/17 P, pendinte).

finanțarea activităților sale nucleare care prezintă un risc de proliferare”⁶. La 17 iunie 2010, Consiliul European a invitat Consiliul să adopte măsuri de punere în aplicare a Rezoluției 1929, precum și măsuri de însoțire, care urmau să se concentreze, printre altele, pe sectoare-cheie din industria petrolului și a gazelor⁷.

10. La 26 iulie 2010, Consiliul a adoptat Decizia 2010/413/PESC privind adoptarea de măsuri restrictive împotriva Iranului și de abrogare a Poziției comune 2007/140/PESC (denumită în continuare „Decizia 2010/413”)⁸. Anexa II la decizia respectivă enumeră persoanele și entitățile, altele decât cele desemnate la nivelul Organizației Națiunilor Unite, ale căror fonduri și resurse economice urmează a fi înghețate⁹.

11. La 23 ianuarie 2012, Consiliul a adoptat Decizia 2012/35/PESC de modificare a Deciziei 2010/413 (denumită în continuare „Decizia 2012/35”)¹⁰, în vederea consolidării măsurilor restrictive împotriva Iranului ca răspuns la preocupările serioase și din ce în ce mai profunde ale Consiliului privind natura programului nuclear al Iranului¹¹. Considerentul (13) al deciziei menționate enunță că măsurile de înghețare a fondurilor „ar trebui aplicate unui număr suplimentar de persoane și entități care oferă sprijin guvernului Iranului permițându-i să continue activitățile sale nucleare sensibile cu risc de proliferare sau perfecționarea vectorilor de transport a armamentelor nucleare, în special persoanele și entitățile care oferă sprijin financiar, logistic sau material guvernului Iranului”¹².

12. Prin urmare, Decizia 2012/35 a adăugat la articolul 20 alineatul (1) din Decizia 2010/413 următoarea dispoziție, prevăzând înghețarea fondurilor aparținând următoarelor persoane și entități:

„(c) alte persoane și entități care nu sunt vizate de anexa I care oferă sprijin guvernului Iranului și persoane și entități asociate acestora, astfel cum sunt enumerate în anexa II”¹³.

13. La 23 martie 2012, Consiliul a adoptat Regulamentul (UE) nr. 267/2012 privind măsuri restrictive împotriva Iranului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 961/2010 (denumit în continuare „Regulamentul nr. 267/2012”)¹⁴. În scopul punerii în aplicare a articolului 20 alineatul (1) litera (c) din Decizia 2010/413 (astfel cum a fost modificat prin Decizia 2012/35¹⁵), articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 267/2012 prevede înghețarea fondurilor și a resurselor economice ale persoanelor, entităților și organismelor prevăzute în anexa IX la acesta, identificate ca:

„(d) fiind alte persoane, entități sau organisme care oferă sprijin, de exemplu sprijin material, logistic sau financiar, guvernului Iranului și persoanelor și entităților asociate cu acestea”¹⁶.

6 Rezoluția 1929 (2010) a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, adoptată de Consiliul de Securitate la cea de a 6335-a reuniune, la 9 iunie 2010, al șaptesprezecelea considerent.

7 Concluziile Consiliului European, EUCO 13/10, 17 iunie 2010, anexa II „Declarația privind Iranul”, punctul 4.

8 JO 2010, L 195, p. 39. Considerentul (22) al acestei decizii se referă la Rezoluția 1929 și la potențiala legătură dintre veniturile Iranului derivate din sectorul său energetic și finanțarea activităților sale de proliferare nucleară.

9 A se vedea Decizia 2010/413, articolul 23 alineatul (2), articolul 24 alineatul (2) și articolul 25 alineatul (1).

10 JO 2012, L 19, p. 22. Considerentul (8) al acestei decizii reiterează potențiala legătură dintre veniturile Iranului derivate din sectorul său energetic și finanțarea activităților sale de proliferare nucleară, astfel cum a fost subliniată în Rezoluția 1929.

11 A se vedea Decizia 2012/35, considerentele (5) și (6).

12 Sublinierea noastră.

13 Decizia 2012/35, articolul 1 alineatul (7) litera (a) punctul (ii). Sublinierea noastră. Articolul 1 alineatul (8) din această decizie a înlocuit articolul 24 alineatul (2) din Decizia 2010/413, astfel încât să se prevadă că, în cazul în care Consiliul decide să supună o persoană sau o entitate măsurilor menționate, printre altele, la articolul 20 alineatul (1) litera (c), acesta trebuie să modifice anexa II în consecință.

14 JO 2012, L 88, p. 1.

15 A se vedea Regulamentul nr. 267/2012, considerentul (11).

16 Sublinierea noastră. În temeiul articolului 46 alineatul (2) din Regulamentul nr. 267/2012, în cazul în care Consiliul decide să supună o persoană, o entitate sau un organism măsurilor menționate, printre altele, la articolul 23 alineatul (2) din acest regulament, acesta trebuie să modifice anexa IX în consecință.

A. Cu privire la prima includere în listă

14. La 15 octombrie 2012, Consiliul a adoptat Decizia 2012/635/PESC de modificare a Deciziei 2010/413 (denumită în continuare „Decizia 2012/635”) ¹⁷. Consiliul a considerat necesar să adopte măsuri restrictive suplimentare împotriva Iranului, având în vedere faptul că acesta nu s-a angajat în mod serios în negocieri pentru a aborda preocupările internaționale legate de programul său nuclear ¹⁸. Considerentul (16) al acestei decizii prevede că „în special entitățile aflate în proprietatea statului iranian care desfășoară activități în sectorul petrolului și gazelor naturale” trebuie incluse în lista persoanelor și a entităților care fac obiectul măsurilor restrictive prevăzute în anexa II la Decizia 2010/413, „deoarece acestea reprezintă o sursă semnificativă de venituri pentru guvernul iranian”.

15. În acest scop, articolul 1 punctul 8 litera (a) din Decizia 2012/635 a înlocuit articolul 20 alineatul (1) litera (c) din Decizia 2010/413 în sensul că fac obiectul unor măsuri restrictive „alte persoane și entități care nu intră sub incidența anexei I, care acordă sprijin guvernului Iranului și entităților deținute sau controlate de acesta ori persoanele și entitățile asociate acestora, astfel cum sunt enumerate în anexa II”. Articolul 2 din Decizia 2012/635 a inclus NITC în anexa II la Decizia 2010/413, care cuprinde lista persoanelor și a entităților care, printre altele, oferă sprijin guvernului iranian ¹⁹.

16. Tot la 15 octombrie 2012, Consiliul a adoptat Regulamentul (UE) nr. 945/2012 privind punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 267/2012 (denumit în continuare „Regulamentul de punere în aplicare nr. 945/2012”) ²⁰. Având în vedere situația din Iran și în conformitate cu Decizia 2012/635, Consiliul a considerat că persoanele și entitățile suplimentare trebuie să facă obiectul măsurilor restrictive prevăzute în anexa IX la Regulamentul nr. 267/2012 ²¹. Articolul 1 din regulamentul de punere în aplicare menționat a inclus NITC în anexa IX la Regulamentul nr. 267/2012, care cuprinde lista persoanelor și a entităților care, printre altele, acordă sprijin guvernului iranian ²².

17. NITC a fost inclusă în listă în Decizia 2012/635 și în Regulamentul de punere în aplicare nr. 945/2012 pe baza criteriului de desemnare prevăzut la articolul 20 alineatul (1) litera (c) din Decizia 2010/413 și la articolul 23 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 267/2012 (denumită în continuare „prima includere în listă”) pentru următoarele motive:

„Companie controlată efectiv de guvernul Iranului. Oferă sprijin financiar guvernului Iranului prin intermediul acționarilor săi care păstrează legături cu guvernul.”

18. La 16 octombrie 2012, NITC a fost notificată de către Consiliu cu privire la prima includere în listă. A urmat un schimb de corespondență între NITC și Consiliu ²³.

¹⁷ JO 2012, L 282, p. 58.

¹⁸ Decizia 2012/635, considerentul (5).

¹⁹ Decizia 2012/635, anexa, II, B Entități, punctul 31.

²⁰ JO 2012, L 282, p. 16.

²¹ Regulamentul de punere în aplicare nr. 945/2012, considerentul (2).

²² Regulamentul de punere în aplicare nr. 945/2012, anexa, II, B. Entități, punctul 31.

²³ A se vedea Hotărârea din 3 iulie 2014, National Iranian Tanker Company/Consiliul (T-565/12, EU:T:2014:608, punctele 16-18).

19. La 21 decembrie 2012, Consiliul a adoptat Regulamentul (UE) nr. 1263/2012 de modificare a Regulamentului nr. 267/2012 (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1263/2012”)²⁴. Regulamentul nr. 1263/2012 a înlocuit, printre altele, articolul 23 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 267/2012 prin următoarele: „fiind alte persoane, entități sau organisme care *oferă sprijin, de exemplu sprijin material, logistic sau financiar, guvernului Iranului și entități deținute sau controlate de acestea, sau persoane și entități asociate cu acestea*”²⁵. Astfel, criteriul de desemnare aplicat NITC nu a fost afectat.

20. La 27 decembrie 2012, NITC a introdus o acțiune în fața Tribunalului prin care a solicitat anularea Deciziei 2012/635 și a Regulamentului de punere în aplicare nr. 945/2012, în măsura în care aceste măsuri se refereau la NITC.

B. Hotărârea Tribunalului pronunțată în cauza NITC I

21. Prin Hotărârea din 3 iulie 2014, National Iranian Tanker Company/Consiliul (T-565/12, EU:T:2014:608, denumită în continuare „hotărârea pronunțată în cauza NITC I”), Tribunalul a admis primul motiv de recurs al NITC, întemeiat pe o eroare de apreciere săvârșită de Consiliu atunci când a considerat că a fost îndeplinit criteriul de desemnare pentru includerea în listă a NITC²⁶.

22. Având în vedere că hotărârea pronunțată în cauza NITC I se află în centrul acestei cauze, considerăm că este util să prezentăm în mod mai detaliat raționamentul Tribunalului.

23. În primul rând, Tribunalul a respins argumentul Consiliului, invocat în ședință, potrivit căruia implicarea NITC în sectorul iranian al petrolului și gazelor naturale, prin activitatea sa de transport de țiței brut produs în Iran, ar fi permis, prin ea însăși, să se dovedească faptul că NITC a oferit sprijin financiar guvernului iranian, având în vedere că transportul de petrol nu a avut nicio legătură cu existența invocată a unor legături între acționarii NITC și guvernul respectiv²⁷.

24. De asemenea, Tribunalul a respins argumentul Consiliului, invocat în ședință, potrivit căruia NITC a rămas după privatizarea sa sub controlul National Iranian Oil Company (denumită în continuare „NIOC”), entitate deținută în întregime de statul iranian și supusă de asemenea măsurilor restrictive din cauza sprijinului financiar oferit guvernului iranian. Pentru a ajunge la această concluzie, Tribunalul s-a întemeiat pe faptul că motivele includerii în listă a NITC nu se refereau la un sprijin financiar indirect care să rezulte din legăturile dintre NITC și NIOC²⁸.

25. În plus, Tribunalul a declarat următoarele: „[î]n plus și în orice caz, având în vedere că argumentele sus-menționate ale Consiliului vizează să demonstreze că reclamanta oferă sprijin financiar indirect guvernului iranian prin intermediul activității sale de transport maritim de gaze naturale și de petrol, este necesar să se constate că reglementarea aplicabilă prevede criteriul referitor la oferirea de sprijin financiar guvernului iranian, iar nu cel referitor la oferirea unui sprijin financiar indirect. Or, contrar susținerilor Consiliului, *simpliciter* impune că, prin activitatea sa de transport, reclamanta este implicată în sectorul iranian al petrolului și gazelor naturale, care reprezintă una dintre principalele surse de venit ale guvernului iranian, nu poate fi considerată ca fiind acoperită de criteriul juridic referitor la oferirea de sprijin financiar acestui guvern”²⁹.

24 JO 2012, L 356, p. 34.

25 Regulamentul nr. 1263/2012, articolul 1 punctul 11 litera (a). Sublinierea noastră.

26 Hotărârea pronunțată în cauza NITC I, punctul 66. Tribunalul a respins ce de al doilea motiv al NITC, întemeiat pe încălcarea obligației de motivare: *ibidem*, punctele 35-47. După ce a admis primul motiv, acesta nu a examinat celelalte motive: *ibidem*, punctul 67.

27 Hotărârea pronunțată în cauza NITC I, punctul 58.

28 Hotărârea pronunțată în cauza NITC I, punctul 59.

29 Hotărârea pronunțată în cauza NITC I, punctul 60. Sublinierea noastră.

26. În continuare, în ceea ce privește structura capitalului NITC, Tribunalul a constatat că nici propunerile de includere a denumirii acesteia în liste prezentate de trei state membre, nici celelalte documente conținute în dosarul Consiliului nu au identificat acționarii NITC și nu au specificat „niciun indiciu susceptibil” să susțină motivele invocate³⁰. În această privință, Tribunalul a hotărât că Consiliul nu poate invoca anumite argumente factuale – inclusiv faptul că acționarii NITC erau trei fonduri de pensii de stat, 33 % din capitalul NITC fiind deținut de State Pension Fund, 33 % de Social Security Retirement Fund și 33 % de NIOC Pension and Savings Fund – întrucât aceste argumente nu figurau în dosarul Consiliului și nu au fost comunicate NITC în timp util³¹.

27. În consecință, Tribunalul a constatat că elementele susceptibile să fie luate în considerare nu conțineau niciun indiciu care să permită susținerea motivelor invocate și, prin urmare, prima includere în listă trebuie să fie anulată³².

28. În ceea ce privește efectele în timp ale anulării, Tribunalul a respins argumentul NITC potrivit căruia aceasta ar trebui să aibă efect imediat, întrucât acest lucru ar permite NITC să transfere toate activele sau o parte din acestea în afara Uniunii, fără ca Consiliul să poată aplica, dacă este cazul, în timp util articolul 266 TFUE în vederea remedierii neregularităților constatate prin hotărâre, așa încât ar exista riscul de a se cauza o atingere serioasă și ireversibilă eficacității oricărei înghețări a activelor susceptibile să fie decisă în viitor de Consiliu în privința NITC³³.

29. În ceea ce privește aplicarea articolului 266 TFUE, Tribunalul a declarat: „anularea prin prezenta hotărâre a includerii denumirii reclamantei în liste decurge din faptul că motivele acestei includeri nu sunt susținute de probe suficiente. Deși Consiliul are obligația de a decide măsurile de punere în executare a prezentei hotărâri, nu poate fi exclusă din start o nouă includere a denumirii reclamantei în liste. Astfel, în cadrul acestei noi examinări, Consiliul are posibilitatea de a include din nou denumirea reclamantei în liste pe baza unor motive întemeiate corespunzător cerințelor legale”³⁴.

30. Pe această bază, Tribunalul a hotărât că efectele măsurilor restrictive în cauză ar trebui menținute în privința NITC până la data expirării termenului de recurs, astfel cum este prevăzut la articolul 56 primul paragraf din statut sau, în cazul în care în acest termen se introduce un recurs, până la respingerea recursului³⁵.

31. Consiliul nu a declarat recurs împotriva hotărârii pronunțate în cauza NITC I. Astfel, anularea primei includeri în listă a intrat în vigoare la 20 septembrie 2014³⁶.

C. Cu privire la a doua includere în listă

32. Aproximativ o lună mai târziu, prin scrisoarea din 23 octombrie 2014, Consiliul a notificat NITC că intenționează să o reincludă în listă în conformitate cu criteriul de desemnare prevăzut la articolul 20 alineatul (1) litera (c) din Decizia 2010/413 și la articolul 23 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 267/2012, referitor la persoanele și entitățile care acordă sprijin guvernului iranian. Acesta era același criteriu de desemnare utilizat pentru decizia de includere în listă anulată de Tribunal prin hotărârea pronunțată în cauza NITC I.

30 Hotărârea pronunțată în cauza NITC I, punctul 61.

31 Hotărârea pronunțată în cauza NITC I, punctul 62 (cu trimitere la punctele 51 și 52).

32 Hotărârea pronunțată în cauza NITC I, punctele 64-67.

33 Hotărârea pronunțată în cauza NITC I, punctul 77.

34 Hotărârea pronunțată în cauza NITC I, punctul 77 (referirile au fost omise).

35 Hotărârea pronunțată în cauza NITC I, punctul 78.

36 Potrivit informațiilor prezentate Curții, data notificării către părți a hotărârii pronunțate în cauza NITC I a fost 9 iulie 2014. Având în vedere termenul prevăzut la articolul 56 primul paragraf din statut (două luni plus 10 zile pentru considerente de distanță), efectele primei includeri în listă au fost menținute în raport cu NITC până la 19 septembrie 2014.

33. A urmat un schimb de corespondență între NITC și Consiliu³⁷. În special, la 27 octombrie 2014, Consiliul a trimis NITC șase e-mailuri care conțineau documentele justificative menționate în scrisoarea Consiliului din 23 octombrie 2014. Aceste documente justificative cuprindeau informații privind fondurile de pensii ale acționarilor NITC și activitățile de transport de petrol ale NITC; majoritatea acestor documente nu avea o dată oficială³⁸, iar unul dintre acestea a fost prezentată de Consiliu în fața Tribunalului în cauza NITC I³⁹.

34. Prin scrisoarea din 5 februarie 2015, Consiliul a furnizat NITC un extras declassificat al propunerii de reincludere în listă (denumită în continuare „propunerea de reincludere în listă”)⁴⁰. La rubrica privind sprijinul financiar pentru guvernul iranian prin intermediul acționarilor NITC care sunt deținuți/controlați de guvern, propunerea de reincludere în listă indica faptul că, conform unui document oficial al NITC din 21 august 2006, NITC era deținută de trei fonduri de pensii – State Retirement Fund (33 %), Social Security Organization (33 %) și Oil Industry Employees Retirement and Savings Fund (34 %) – fapt care era detaliat în continuare prin intermediul unor link-uri către informații din surse cu acces liber și al câtorva dintre documentele justificative menționate anterior⁴¹.

35. La rubrica privind furnizarea de sprijin logistic guvernului iranian de către NITC prin intermediul transportului de produse petroliere iraniene, propunerea de reincludere în listă a indicat faptul că, potrivit unei scrisori din partea NITC către Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate, NITC este una dintre cele mai importante companii de transport maritim cu tancuri petroliere la nivel mondial, ale cărei activități se limitează la transportul de țiței brut⁴². Pentru dovedirea activităților de transport ale NITC s-a făcut trimitere în continuare la site-ul web al NIOC și la un articol din anul 2012 al Institute for the Study of War [Institutului pentru Studiul Războiului], pe care Consiliul l-a prezentat în fața Tribunalului în cauza NITC I, potrivit căruia NITC a transportat aproape jumătate din țițeiul produs în Iran în anul 2011⁴³. În propunerea de reincludere în listă s-a susținut că, deoarece petrolul este o sursă foarte importantă de venituri pentru guvernul iranian, transportul efectuat de NITC către piețele de export și distribuirea acestuia în porturi și insule reprezintă o preocupare logistică esențială a guvernului respectiv și o parte integrantă a comerțului cu petrol⁴⁴. De asemenea, potrivit propunerii de reincludere, articole de presă indicau faptul că guvernul iranian depindea de NITC pentru a exporta petrol, cu link-uri către cinci astfel de articole (trei datate înainte de prima includere în listă a NITC), precum și către un articol cu privire la activitățile de transport ale NITC după pronunțarea hotărârii în cauza NITC I⁴⁵.

37 A se vedea Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctele 23-29.

38 Anexate observațiilor NITC în prezentul recurs, aceste documente justificative cuprind: (1) un articol intitulat „Divestment of State Companies in Iran” [Deposarea companiilor de stat din Iran] (nedatat, data RELEX 20 decembrie 2013), (2) un articol intitulat „New Labor Minister ends Saeed Mortazavi’s appointment on the Social Security Organization’s Board of Trustees” [Noul ministru al muncii pune capăt numirii lui Saeed Mortazavi în Consiliul de administrație al Social Security Organization], Iran Daily Brief (datat 19 august 2013, data RELEX 16 octombrie 2014), (3) pagina de internet a Social Security Organization cu privire la componența consiliului director (data de acces 13 octombrie 2014, data RELEX 16 octombrie 2014), (4) un text intitulat „Social Security Law of the Islamic Republic of Iran” [Legea privind securitatea socială a Republicii Islamice Iran] (nedatat, data RELEX 16 octombrie 2014), (5) Raportul Dun & Bradstreet privind Social Security Organization (nedatat, data RELEX 16 octombrie 2014), (6) Raportul Dun & Bradstreet privind Fondul de pensii al funcționarilor publici (nedatat, data RELEX 16 octombrie 2014), (7) „traducerea neoficială” a extrasului din interviul cu fostul președinte al NITC, domnul Soori (nedatat, data RELEX 16 octombrie 2014), (8) Scrisoarea NITC către Înaltul Reprezentant al Uniunii Europene, Baroneasa Ashton, „Statement of NITC in relation to the Lloyd’s List article dated 18 January 2012 – «NITC to be targeted by sanctions»” [Declarația NITC în legătură cu articolul Lloyd’s List din 18 ianuarie 2012 – NITC urmează să fie vizată de sancțiuni] (datat 19 ianuarie 2012, data RELEX 16 octombrie 2014) și (9) pagina web a NIOC, care enumeră activitățile NITC în calitatea acesteia de filială a NIOC (data de acces 12 februarie 2014, data RELEX 16 octombrie 2014). RELEX desemnează Grupul de lucru al consilierilor pentru relații externe al Consiliului.

39 Tribunalul a făcut trimitere la scrisoarea menționată la nota 38 punctul 8 în examinarea motivului invocat de NITC întemeiat pe încălcarea obligației de motivare: a se vedea Hotărârea pronunțată în cauza NITC I, punctele 10 și 34.

40 Extras din documentul COREU CFSP/0084/14, Doc 16211/14 LIMITE, 27 noiembrie 2014, anexat la observațiile formulate de NITC în cadrul prezentului recurs (denumit în continuare „propunerea de reincludere în listă”).

41 Propunerea de reincludere în listă, punctele 1-6.

42 Propunerea de reincludere în listă, punctul 7.

43 Propunerea de reincludere în listă, punctul 8. A se vedea hotărârea pronunțată în cauza NITC I, punctul 50.

44 Propunerea de reincludere în listă, punctul 9.

45 Propunerea de reincludere în listă, punctul 11 [care menționează link-uri către articole de presă datate (în ordinea includerii în listă) 21 iunie 2012, 17 aprilie 2012, 11 decembrie 2013, 15 noiembrie 2012, 16 aprilie 2012 (a se vedea nota 43 de mai sus) și 11 iulie 2014].

36. În observațiile sale, NITC susține că toate informațiile importante invocate de Consiliu în momentul reincluderii în listă sunt și au fost puse la dispoziția publicului sau furnizate de NITC în corespondența dintre NITC și UE.

37. La 12 februarie 2015, Consiliul a adoptat Decizia (PESC) 2015/236 de modificare a Deciziei 2010/413 (denumită în continuare „Decizia 2015/236”) ⁴⁶ și Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/230 privind punerea în aplicare a Regulamentului nr. 267/2012 (denumit în continuare „Regulamentul de punere în aplicare 2015/230”) ⁴⁷. Prin intermediul acestor măsuri (denumite în continuare împreună „măsurile contestate”), Consiliul a reinclus în listă NITC în anexa II la Decizia 2010/413 ⁴⁸ și în anexa IX la Regulamentul nr. 267/2012 ⁴⁹ în temeiul criteriului de desemnare prevăzut la articolul 20 alineatul (1) litera (c) din Decizia 2010/413 și la articolul 23 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 267/2012, care se referă la persoanele și entitățile care acordă sprijin guvernului iranian. Astfel cum s-a menționat mai sus, pe același criteriu de desemnare s-a bazat și prima includere în listă.

38. NITC a fost reinclusă în listă în Decizia 2015/236 și în Regulamentul de punere în aplicare 2015/230 (denumită în continuare „a doua includere în listă”) pentru următoarele motive:

„National Iranian Tanker Company acordă sprijin financiar guvernului Iranului, prin intermediul acționarilor săi Iranian State Retirement Fund, Iranian Social Security Organization și Oil Industry Employees Retirement and Savings Fund, care sunt entități controlate de stat. În plus, NITC este unul dintre cei mai mari operatori de tancuri petroliere din lume și unul dintre principalii transportatori de țiței din Iran. Prin urmare, NITC acordă sprijin logistic guvernului Iranului, prin transportul de petrol iranian.”

39. În consecință, reincluderea în listă a NITC s-a bazat pe două motive. Primul motiv a vizat acordarea de sprijin financiar guvernului iranian de către NITC, prin intermediul acționarilor săi. Este vorba despre același motiv ca cel care a justificat prima includere în listă, cu unele modificări de redactare și cu adăugarea numelor celor trei fonduri de pensii, acționari ai NITC. Cel de al doilea motiv a vizat acordarea de sprijin logistic guvernului iranian de către NITC, prin intermediul activității sale economice de transport al petrolului iranian. În hotărârea pronunțată în cauza NITC I, Tribunalul a decis în esență că simplul fapt că NITC transportă petrol iranian nu echivalează cu acordarea de sprijin financiar guvernului iranian; în schimb, nu i s-a solicitat să examineze sprijinul logistic ⁵⁰.

40. La 16 februarie 2015, NITC a fost notificată de către Consiliu cu privire la cea de a doua includere în listă ⁵¹.

⁴⁶ JO 2015, L 39, p. 18.

⁴⁷ JO 2015, L 39, p. 3.

⁴⁸ Decizia 2015/236, anexa, I, I, B. Entități, punctul 140.

⁴⁹ Regulamentul de punere în aplicare 2015/230, anexa, I, I, B. Entități, punctul 140.

⁵⁰ A se vedea punctul 25 de mai sus.

⁵¹ Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 32.

41. Trebuie remarcat faptul că, la 16 ianuarie 2016, reincluderea în listă a NITC în Decizia 2015/236 a fost suspendată⁵², iar reincluderea în listă a acesteia în Regulamentului de punere în aplicare 2015/230 a fost eliminată⁵³ de către Consiliu⁵⁴. Acest lucru a avut loc în contextul mai larg al Planului Cuprinzător de Acțiune Comună (denumit în continuare „PCDAC”)⁵⁵ între E3/UE+3⁵⁶ și Iran, care reprezintă o soluție pe termen lung la problematica nucleară iraniană și include o eliminare completă a sancțiunilor CSONU și ale Uniunii Europene, precum și a sancțiunilor naționale legate de programul nuclear al Iranului⁵⁷.

III. Procedura în fața Tribunalului și hotărârea pronunțată în cauza NITC II

42. La 24 aprilie 2015, NITC a introdus o acțiune în fața Tribunalului prin care a solicitat anularea măsurilor contestate adoptate împotriva sa.

43. Tot la 24 aprilie 2015, NITC a formulat o cerere de măsuri provizorii prin care a solicitat suspendarea punerii în aplicare a măsurilor contestate adoptate împotriva sa.

A. Ordonanța președintelui Tribunalului în cauza NITC II

44. Prin Ordonanța din 16 iulie 2015 dată în cauza National Iranian Tanker Company/Consiliul (T-207/15 R, EU:T:2015:535) (denumită în continuare „ordonanța dată în cauza NITC II”), președintele Tribunalului a respins cererea de măsuri provizorii a NITC, constatând că nu au fost îndeplinite condițiile privind urgența și echilibrul între interese⁵⁸. Totuși, președintele a considerat că a fost îndeplinită condiția privind *fumus boni iuris*, dat fiind că argumentele părților au dezvăluit un dezacord juridic referitor la domeniul de aplicare al articolului 47 din cartă și al articolului 13 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (denumită în continuare „CEDO”), acesta amintind că ambele consacră dreptul la o cale de atac efectivă, cu alte cuvinte la o protecție jurisdicțională efectivă „atât în fapt, cât și în drept”⁵⁹.

45. Întrucât ordonanța dată în cauza NITC II figurează în argumentele părților în prezenta cauză, vom prezenta raționamentul președintelui cu privire la acest aspect.

52 Decizia (PESC) 2015/1863 a Consiliului din 18 octombrie 2015 de modificare a Deciziei 2010/413/PESC (JO 2015, L 274, p. 174), articolul 1 alineatul (16).

53 Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/1862 al Consiliului din 18 octombrie 2015 privind punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 267/2012 (JO 2015, L 274, p. 161), articolul 1.

54 Decizia (PESC) 2016/37 a Consiliului din 16 ianuarie 2016 privind data aplicării Deciziei 2015/1863 (JO 2016, L 111, p. 1). Informații privind data aplicării Regulamentului (UE) 2015/1861 al Consiliului de modificare a Regulamentului nr. 267/2012 și a Regulamentului de punere în aplicare 2015/1862 (JO 2016, C 151, p. 1).

55 Disponibil la adresa <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/iran/jcpoa-restrictive-measures/>.

56 China, Franța, Germania, Federația Rusă, Regatul Unit și Statele Unite, împreună cu Înaltul Reprezentant al Uniunii Europene.

57 A se vedea nota informativă privind sancțiunile Uniunii Europene care urmează a fi ridicate în cadrul Planului Cuprinzător de Acțiune Comună (PCDAC), Bruxelles, 16 ianuarie 2016, ultima actualizare la 3 august 2017, SN 10176/1/17 REV 1, accesibil la adresa menționată la nota de subsol 55 de mai sus.

58 Ordonanța președintelui Tribunalului din 16 iulie 2015, dată în cauza National Iranian Tanker Company/Consiliul (T-207/15 R, EU:T:2015:535, punctele 59, 80 și 81) (denumită în continuare „ordonanța dată în cauza NITC II”).

59 Ordonanța dată în cauza NITC II, punctele 43 (care menționează Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 13 noiembrie 2007, Ramadhi și alții împotriva Albaniei CE:CEDO:2007:1113JUD003822202R), punctele 48 și 50.

46. În special, președintele Tribunalului a constatat că, în cazul în care Consiliul are dreptul să se prevaleze de jurisprudența referitoare la articolul 266 TFUE pentru a corecta constatările de nelegalitate care au dus la anularea unei măsuri restrictive prin adoptarea unei noi măsuri care are același efect practic precum măsura anterioară, și aceasta într-un context de fapt care nu s-a schimbat în esență, Consiliul ar putea să mențină în vigoare, prin introducerea sistematică a unor căi de atac, o serie neîntreruptă de măsuri restrictive, chiar în situația în care contextul factual care constituie baza măsurilor respective și a anulării acestora nu s-ar fi schimbat în esență⁶⁰.

47. Potrivit președintelui Tribunalului, această situație ridică problema dacă dreptul la o cale de atac efectivă nu impune un termen de decădere, prin care să i se solicite Consiliului să prezinte toate motivele și probele în prima sa includere în listă, și care să prevină astfel, în cazul în care instanțele Uniunii au cenzurat aceste motive și dovezi, faptul de a le folosi pentru a justifica reincluderea în listă a aceleiași părți. Acesta a subliniat că prezenta cauză pare să ilustreze necesitatea unui astfel de termen, deoarece activitatea economică a NITC de transport al petrolului iranian și structura acționariatului NITC nu par să se fi schimbat între data primei includeri în listă în anul 2012 și cea a reincluderii în listă în anul 2015. De asemenea, acesta a remarcat faptul că dovezile care au justificat reincluderea în listă, menționate de Consiliu în observațiile sale, erau anterioare primei includeri în listă a NITC, cu excepția unui document ulterior care nu conținea informații noi⁶¹.

48. Președintele Tribunalului a precizat în plus că nu era posibil ca NITC să invoce autoritatea de lucru judecat a hotărârii pronunțate în cauza NITC I, în sensul restrictiv al termenului, întrucât, având în vedere data adoptării sale, decizia de reincludere în listă s-a referit la o altă perioadă privind activitatea economică a NITC decât prima includere în listă. Totuși, acesta a observat că activitatea respectivă (transportul petrolului iranian) a rămas în esență neschimbată, iar diferența dintre perioadele de timp a fost rezultatul reincluderii în listă a NITC, măsură luată de Consiliu pe baza unor fapte care de asemenea nu s-au schimbat substanțial. Astfel, s-ar putea considera că autoritatea de lucru judecat a fost exclusă numai din cauza faptului că Consiliul a prelungit în mod artificial măsurile restrictive impuse NITC, prezentând acum dovezi care ar fi putut fi invocate în momentul primei includeri în listă. Președintele Tribunalului a subliniat că o astfel de abordare, chiar dacă nu este incompatibilă cu principiul *res iudicata*, poate contribui la încălcarea dreptului NITC la o cale de atac efectivă⁶².

49. Potrivit președintelui Tribunalului, rezultă, pe de o parte, că ar fi necesar, având în vedere dreptul la o cale de atac efectivă, să se aplice o interpretare restrictivă jurisprudenței referitoare la articolul 266 TFUE. Pe de altă parte, s-ar putea argumenta că domeniul de aplicare al dreptului la o cale de atac efectivă nu trebuie să se limiteze în mod nejustificat la o acțiune în anulare însoțită de măsuri provizorii, dat fiind că o parte ar putea să introducă o acțiune în despăgubire. Ar fi de competența Tribunalului să se pronunțe cu privire la acest aspect în cadrul hotărârii sale asupra fondului⁶³.

B. Cu privire la hotărârea Tribunalului pronunțată în cauza NITC II

50. Prin hotărârea pronunțată în cauza NITC II, Tribunalul a respins în întregime acțiunea în anulare introdusă de NITC.

60 Ordonanța dată în cauza NITC II, punctele 43 și 44.

61 Ordonanța dată în cauza NITC II, punctele 45 și 46.

62 Ordonanța dată în cauza NITC II, punctul 47.

63 Ordonanța dată în cauza NITC II, punctele 48 și 49.

51. NITC a invocat cinci motive în susținerea acțiunii, dintre care cel mai pertinent aici este primul, întemeiat pe încălcarea principiilor *res iudicata*, securității juridice și încrederii legitime, precum și a dreptului la o cale de atac efectivă în temeiul articolului 47 din cartă⁶⁴. Tribunalul a respins acest motiv din considerentele următoare.

52. În primul rând, în ceea ce privește principiul *res iudicata*, Tribunalul a considerat că unul dintre motive și elementele de probă invocate de Consiliu în susținerea măsurilor contestate erau diferite de cele invocate în fața Tribunalului în cauza NITC I și astfel, reincluderea în listă a NITC nu a încălcat acest principiu⁶⁵.

53. În ceea ce privește sprijinul financiar, Tribunalul a constatat că Consiliul s-a bazat pe documente noi care nu au fost incluse în dosar la data primei includeri în listă și cu privire la care Tribunalul nu a statuat în hotărârea pronunțată în cauza NITC I⁶⁶. Acesta a considerat că, deși Consiliul s-a bazat pe dovezi care se refereau, în cea mai mare parte, la o dată anterioară primei includeri în listă, acest fapt nu poate fi reproșat Consiliului, dat fiind că obținerea de probe care să justifice motivele invocate împotriva unei părți se dovedește uneori dificilă deoarece, printre altele, aceasta depinde de diligența statelor membre în furnizarea acestor dovezi⁶⁷. În consecință, este posibil ca Consiliul să obțină dovezile necesare pentru a justifica motivele includerii în listă după data la care a fost decisă respectiva includere în listă; deși aceste împrejurări nu elimină neregulile primei decizii de includere în listă, ele pot fi însă suficiente pentru a face legală o decizie ulterioară de reincludere în listă, adoptată pe baza acelorași motive ca cele invocate în momentul primei includeri, în măsura în care elementele de probă obținute de Consiliu justifică aceste motive în mod corespunzător cerințelor legale⁶⁸.

54. În plus, în ceea ce privește sprijinul logistic, Tribunalul a constatat că, deși împrejurările de fapt care sprijină acest motiv, și anume activitățile NITC privind transportul petrolului iranian, au fost invocate de Consiliu în ședința din cauza NITC I în susținerea motivului referitor la sprijinul financiar, Tribunalul nu a examinat în niciun fel dacă implicarea în sectorul energetic iranian ar putea constitui sprijin logistic pentru guvernul iranian⁶⁹. Tribunalul a respins și argumentul NITC potrivit căruia Consiliul ar fi trebuit să se bazeze pe sprijinul logistic cu ocazia primei includeri în listă, întrucât un singur motiv este suficient pentru a justifica includerea unei părți în listele în cauză; astfel, Consiliul este liber să selecteze motivul pe care îl consideră cel mai relevant, iar o posibilă eroare în selectarea acestui motiv nu îl împiedică să se bazeze mai târziu pe un motiv pe care ar fi putut să îl invoce în momentul primei includeri în listă⁷⁰.

55. În al doilea rând, în ceea ce privește certitudinea juridică și încrederea legitimă, Tribunalul a constatat că, deși Consiliul nu a atacat hotărârea pronunțată în cauza NITC I și nu a reinclus în listă NITC în cadrul termenului de declarare a recursului, acest lucru nu era de natură să determine NITC să nutrească o speranță întemeiată că nu va fi reinclusă în listă, iar Consiliul nu a fost obligat să o reincludă în listă în respectiva perioadă⁷¹.

56. În sfârșit, în ceea ce privește dreptul la o cale de atac efectivă în temeiul articolului 47 din cartă, Tribunalul a statuat că reincluderea în listă a NITC nu a pus în niciun fel sub semnul întrebării eficacitatea acțiunii introduse în cauza în care a fost pronunțată Hotărârea NITC I⁷². Acest lucru a fost posibil din trei motive.

64 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 39.

65 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctele 45, 46, 50 și 55.

66 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 51.

67 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 52.

68 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 52.

69 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 53.

70 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 54.

71 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctele 56-60.

72 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 62.

57. În primul rând, prima includere în listă a fost eliminată cu efect retroactiv din ordinea juridică a Uniunii, astfel încât NITC a fost considerată a nu fi fost niciodată inclusă în lista respectivă în perioada anterioară hotărârii pronunțate în cauza NITC I⁷³.

58. În al doilea rând, niciunul dintre principiile invocate de NITC (*res iudicata*, încrederea legitimă și certitudinea juridică) nu s-a opus reincluderii în listă a acesteia, iar în măsura în care elementele de probă împotriva NITC erau suficiente pentru a justifica reincluderea sa în listă, anularea primei includeri în listă nu a constituit un element de natură să pună sub semnul întrebării legalitatea reincluderii în listă⁷⁴.

59. În al treilea rând, anularea primei includeri în listă prin hotărârea pronunțată în cauza NITC I ar putea constitui temeiul unei acțiuni în despăgubire⁷⁵. Tribunalul a subliniat că, atunci când Consiliul decide să reincludă în listă o parte în urma unei hotărâri de anulare a primei includeri în listă, Consiliul trebuie să fie „deosebit de riguros” în reexaminarea pe care o face, pentru a se asigura că decizia de reincludere în listă nu este afectată de aceleași neregularități ca cele identificate în hotărârea de anulare și pentru a împiedica faptul ca partea respectivă să fie supusă pentru a doua oară în mod nejustificat unor măsuri restrictive⁷⁶. În consecință, Tribunalul a reținut că, în cazul în care s-ar constata că reincluderea în listă a NITC a fost afectată de aceleași nereguli ca cele identificate în hotărârea pronunțată în cauza NITC I, nerespectarea de către Consiliu a „obligației de rigurozitate” ar putea fi luată în considerare în aprecierea nelegalității comportamentului acestuia într-o acțiune în despăgubire ulterioară și, prin urmare, concluzia Tribunalului din hotărârea pronunțată în cauza NITC I, potrivit căreia prima includere în listă a fost nelegală, ar putea facilita acordarea de despăgubiri către NITC ca urmare a reincluderilor în listă subsecvente și nejustificate⁷⁷.

IV. Procedura în fața Curții de Justiție

60. Prin recursul declarat la 24 noiembrie 2016, NITC solicită Curții anularea hotărârii pronunțate în cauza NITC II și anularea măsurilor contestate în măsura în care acestea se aplică NITC și, în subsidiar, declararea articolului 20 alineatul (1) litera (c) din Decizia 2010/413 și a articolului 23 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 267/2012, astfel cum au fost modificate, ca fiind inaplicabile în măsura în care se aplică NITC, ca urmare a nelegalității lor. De asemenea, NITC solicită Tribunalului obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată aferente recursului și procedurii în fața Tribunalului.

61. Consiliul solicită Curții să respingă recursul sau, în subsidiar, în măsura în care Curtea decide să anuleze hotărârea pronunțată în cauza NITC II și să pronunțe ea însăși o hotărâre definitivă, să respingă cererea de anulare și de declarare a inaplicabilității. De asemenea, Consiliul solicită Curții obligarea NITC la plata cheltuielilor de judecată aferente recursului.

62. NITC și Consiliul au participat la ședința în fața Curții, care a avut loc la 24 ianuarie 2018.

73 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 63.

74 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 64.

75 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 65.

76 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 66.

77 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 67.

V. Cu privire la primul motiv de recurs, întemeiat pe încălcarea principiilor res iudicata, certitudinii juridice, încrederii legitime și caracterului definitiv al hotărârilor judecătorești, precum și a dreptului la o cale de atac efectivă în temeiul articolului 47 din cartă

A. Argumentele părților

63. Prin intermediul primului motiv de recurs, NITC solicită Curții să își dezvolte jurisprudența astfel încât să fie impuse restricții asupra competențelor de desemnare ale Consiliului, în așa fel încât acesta să nu poată reintroduce măsuri restrictive împotriva unei părți bazându-se pe același criteriu de desemnare și pe aceleași afirmații factuale care au fost respinse de instanțele Uniunii pe fond în cadrul unei hotărâri anterioare. NITC susține că acest lucru este necesar pentru a garanta dreptul părții la o cale de atac efectivă în temeiul articolului 47 din cartă. În caz contrar, Consiliul se află în poziția de a putea să rețină sau să „acumuleze” elemente de drept și de fapt, și astfel să se angajeze în tactici abuzive în cadrul proceselor, care ar avea ca efect lipsirea unei părți de dreptul acesteia la o cale de atac efectivă cu privire la hotărârea prin care este anulată prima includere în listă. Cadrul legislativ și practica, în forma lor actuală, conduc la o „buclă de litigii fără sfârșit”, partea interesată fiind constrânsă să se întoarcă în repetate rânduri în fața instanței. De asemenea, având în vedere condițiile foarte stricte ale răspunderii extracontractuale și faptul că instanțele Uniunii au refuzat să acorde măsuri provizorii în ceea ce privește măsurile restrictive, NITC susține că este cu atât mai important ca Curtea să transpună în practică dreptul la o cale de atac efectivă în aceste proceduri.

64. În primul rând, NITC subliniază circumstanțele specifice ale acestei spețe, în care: (1) NITC a obținut o hotărâre definitivă și obligatorie a Tribunalului prin care a fost anulată pe fond prima includere în listă, (2) afirmațiile factuale împotriva NITC nu s-au schimbat substanțial de la această procedură și (3) probele adiționale utilizate pentru reincluderea în listă a NITC, care nu au fost prezentate cu ocazia primei includeri, s-au aflat la dispoziția Consiliului, care putea intra în orice moment în posesia lor făcând dovadă de o diligență rezonabilă.

65. În această privință, NITC subliniază că afirmațiile factuale cu privire la reincluderea sa în listă sunt aceleași afirmații factuale pe care Consiliul s-a bazat fără succes pentru a justifica prima includere în listă, și anume că NITC acordă sprijin guvernului iranian deoarece, în primul rând, se susține că acționarii acesteia (anumite fonduri de pensii iraniene) sunt controlați de guvernul respectiv și, în al doilea rând, ea este un transportator cheie al petrolului iranian, care furnizează o sursă importantă de venit guvernului respectiv. Consiliul doar a „reeticetat” aceleași acuzații factuale, din sprijin financiar, în sprijin logistic. Întrucât criteriul de desemnare în cauză implică o listă neexhaustivă a tipurilor de sprijin care ar putea fi acordate guvernului iranian, NITC arată că Consiliul ar putea continua să o reincludă în listă pe baza acelorași afirmații factuale, etichetate diferit de fiecare dată, indiferent de cât de des ar avea aceasta câștig de cauză în fața Tribunalului.

66. În plus, NITC susține că toate informațiile importante pe care Consiliul s-a bazat pentru reincluderea sa în listă au fost documente disponibile publicului pe internet sau au fost furnizate de NITC în corespondența dintre NITC și Uniunea Europeană. NITC arată în continuare că, în ceea ce privește documentele de care Consiliului putea dispune înainte de prima includere în listă, Consiliul și statele membre au o obligație reciprocă de cooperare loială și, în consecință, Consiliul trebuie să se asigure că statele membre au strâns toate elementele de probă disponibile astfel încât Consiliul să își poată prezenta toate argumentele în momentul primei includeri în listă.

67. În al doilea rând, NITC susține că ar trebui urmată sugestia din ordonanța președintelui Tribunalului dată în cauza NITC II de a aplica o interpretare restrictivă jurisprudenței cu privire la articolul 266 TFUE. Acest lucru implică impunerea unui termen de decădere, ceea ce obligă Consiliul să prezinte toate motivele și elementele de probă în cadrul primei includeri în listă și îl împiedică să le mai invoce pentru a reincluce în listă aceeași parte, aceasta fiind, în opinia NITC, singura abordare corectă. NITC reproșează Tribunalului că nu a abordat aceste aspecte în hotărârea pronunțată în

cauza NITC II și că a interpretat în mod restrictiv dreptul la o cale de atac efectivă. În ceea ce privește articolul 266 TFUE, NITC contestă de asemenea susținerea Consiliului potrivit căreia, beneficiind de o privire retrospectivă și în lumina hotărârii pronunțate în cauza NITC I, acesta a examinat acordarea de sprijin logistic de către NITC pe baza activității sale economice de transport de petrol, afirmând că Consiliul a invocat deja fără succes în fața Tribunalului argumente bazate pe o astfel de activitate, în legătură cu acordarea de sprijin financiar, în cauza NITC I.

68. În al treilea rând, NITC consideră că, deși în speță nu este vorba despre o încălcare, în sens strict, a principiului *res iudicata*, dreptul la o cale de atac efectivă și celelalte principii invocate impun Consiliului să „prezinte toate argumentele” pentru a fi dezbătute în cadrul aceleiași proceduri, cu excepția cazului în care există un motiv imperativ de interes general⁷⁸. Aceasta subliniază că, astfel, motivul de decădere menționat nu ar fi absolut și că, chiar dacă partea interesată ar putea fi avantajată în mod nejustificat în anumite cazuri, acest lucru nu ar fi diferit de abordarea adoptată în jurisprudența Curții cu privire la alte tipuri de impedimente procedurale, precum termenele, și, în orice caz, consecințele pentru particulari care rezultă din lipsa unor asemenea limite sunt deosebit de grave în cauzele privind măsuri restrictive.

69. În al patrulea rând, NITC consideră surprinzător faptul că Consiliul nu face nicio încercare de a-și explica sau justifica comportamentul în legătură cu reincluderea în listă a acesteia și susține că invocarea de către Consiliu a cauzelor Kadi, OMPI și Interporc este greșită.

70. În al cincilea rând, NITC atrage atenția asupra jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la articolul 6 paragraful 1 și la articolul 13 din CEDO și subliniază că dreptul la o cale de atac efectivă în temeiul articolului 47 din cartă trebuie să fie efectiv atât în fapt, cât și în drept.

71. Consiliul respinge afirmația NITC potrivit căreia principiile *res iudicata*, certitudinii juridice, încrederii legitime și caracterului definitiv al hotărârilor judecătorești, precum și dreptul la o cale de atac efectivă îl împiedică să adopte decizia de reincludere în listă în acest caz.

72. În primul rând, Consiliul susține, pe baza cauzelor Kadi, OMPI și Interporc, că nu există nicio cerință care să îi impună să invoce toate motivele și probele posibile la momentul primei includeri în listă sau în sensul că motivarea unei noi decizii de includere în listă trebuie să se limiteze la fapte sau împrejurări ulterioare sau la probe care au devenit disponibile numai după includerea inițială în listă.

73. În al doilea rând, Consiliul invocă articolul 266 TFUE, potrivit căruia instituția în cauză trebuie să ia măsurile impuse de executarea hotărârii instanțelor Uniunii. În acest sens, Consiliul subliniază că este de competența Consiliului, iar nu de competența Curții, să analizeze toate faptele potențial relevante și să decidă dacă partea în cauză ar trebui să fie reînclusă în listă. Consiliul subliniază de asemenea că întinderea acestei analize în temeiul articolului 266 TFUE este diferită de ceea ce poate exista în sistemele de *common law* și că încercarea NITC de a limita jurisprudența referitoare la articolul 266 TFUE în contextul măsurilor restrictive nu este posibilă.

74. În al treilea rând, Consiliul contestă susținerea NITC potrivit căreia acesta doar a recalificat aceleași fapte din sprijin financiar în sprijin logistic și arată că sprijinul logistic reprezintă un motiv complet diferit. Consiliul susține că trage consecințele necesare din jurisprudența referitoare la măsurile restrictive și că, privind retrospectiv, ar fi putut lua în considerare motivul susținerii logistice în momentul primei includeri în listă. Totuși, în opinia Consiliului, acesta a fost îndreptățit să considere sprijinul acordat de NITC ca fiind sprijin financiar prin intermediul legăturii NITC cu acționarii săi, motiv pentru care a indicat acest lucru în cadrul primei includeri în listă, și nu este obligat să precizeze toate motivele posibile de sprijin pe care o anumită entitate poate fi considerată că le furnizează guvernului iranian.

⁷⁸ În observațiile prezentate, NITC constată că acest lucru este inspirat de jurisprudența relevantă din Regatul Unit în contextul litigiilor civile, menționând ca exemple hotărârea Henderson/Henderson (1843) 3 Hare 100 și hotărârea Johnson/Gore Wood [2002] 2 AC 1.

75. În al patrulea rând, Consiliul susține că nu acționează în mod abuziv atunci când adoptă decizii de reincludere în listă, după cum rezultă din practica sa privind măsurile restrictive împotriva Iranului. De asemenea, acesta arată că partea interesată are la dispoziție o acțiune în despăgubire în cazul în care Consiliul ar adopta o decizie de reincludere în listă care ar ignora o hotărâre anterioară a instanțelor Uniunii.

76. În al cincilea rând, Consiliul subliniază că ordonanța dată în cauza NITC II s-a limitat să constate existența între părți a unui dezacord juridic care trebuie să fie examinat în cadrul procedurii pe fond; ordonanța nu a constatat că decizia de reincludere în listă a încălcat dreptul NITC la o cale de atac efectivă.

B. Analiză

77. Pe baza următoarei analize, concluzionăm că primul motiv de recurs trebuie respins. Deși considerăm că prezentul recurs nu poate fi soluționat prin raportare la cauzele Kadi, OMPI și Interporc și că măsurile restrictive luate de Consiliu sunt limitate de dreptul la o cale de atac efectivă în temeiul articolului 47 din cartă, având în vedere și jurisprudența pertinentă a Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la articolul 6 paragraful 1 și la articolul 13 din CEDO, nu considerăm că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a constatat că decizia de reincludere în listă a respectat dreptul la o cale de atac efectivă în temeiul articolului 47 din cartă sau că a săvârșit vreo altă eroare în aplicarea dreptului Uniunii.

78. Analiza noastră este împărțită în trei părți principale.

79. În primul rând, vom începe cu câteva observații introductive pentru a încadra chestiunile juridice asupra cărora Curtea ar trebui să statueze în prezentul recurs.

80. În al doilea rând, vom analiza aplicarea cauzelor Kadi, OMPI și Interporc în circumstanțele prezentului recurs.

81. În al treilea rând, vom examina dreptul la o cale de atac efectivă în temeiul articolului 47 din cartă, luând în considerare: (a) jurisprudența Curții privind articolul 266 TFUE, (b) jurisprudența pertinentă a Curții Europene a Drepturilor Omului privind articolul 6 paragraful 1 și articolul 13 din CEDO, și (c) aplicarea acestuia în circumstanțele prezentului recurs.

1. Observații introductive

82. La prima vedere, problemele ridicate de primul motiv de recurs pot părea înșelător de simple⁷⁹. Jurisprudența Curții cu privire la principiile *res iudicata*, securității juridice și încrederii legitime este constantă și, în opinia noastră, a fost aplicată corect de Tribunal în hotărârea pronunțată în cauza NITC II. De asemenea, nu se poate susține că NITC a fost împiedicată să aibă acces la o instanță pentru a obține un control jurisdicțional al măsurilor contestate în sensul jurisprudenței Curții privind

⁷⁹ Pentru a cita din Concluziile avocatului general Ruiz-Jarabo Colomer prezentate în cauza Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții (C-310/97 P, EU:C:1999:36, punctul 2).

dreptul la o cale de atac efectivă⁸⁰. În plus, jurisprudența Curții în temeiul articolului 266 TFUE, potrivit căreia instituția al cărei act a fost anulat printr-o hotărâre a instanțelor Uniunii trebuie să ia măsurile impuse de executarea hotărârii respective⁸¹, conferă instituției în cauză o marjă de apreciere cu privire la modul de reacție⁸².

83. Cu toate acestea, la o analiză mai detaliată, problemele ridicate de prezentul recurs sunt mai delicate și mai complexe.

84. În termeni simpli, prezentul recurs implică examinarea aspectului dacă marja de apreciere acordată unei instituții a Uniunii în temeiul articolului 266 TFUE în ceea ce privește obligația de a remedia eroarea identificată printr-o hotărâre a instanțelor Uniunii este redusă de dreptul la o cale de atac efectivă garantat la articolul 47 din cartă, interpretat în lumina jurisprudenței pertinente a Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la articolul 6 paragraful 1 și la articolul 13 din CEDO. Decizia Consiliului în discuție în prezenta cauză de reincludere în listă a NITC, după ce Tribunalul a anulat prima includere în listă, ridică în mod clar această problemă.

85. În consecință, în opinia noastră, întrebarea esențială care se pune în prezentul recurs se referă în esență la faptul dacă este necesar ca Curtea să își perfecționeze jurisprudența cu privire la articolul 266 TFUE, având în vedere dreptul la o cale de atac efectivă, astfel cum este garantat la articolul 47 din cartă, în așa fel încât să se asigure o protecție jurisdicțională efectivă a particularilor în litigiile care implică decizii de reincludere în listă și poate chiar într-un sens mai larg.

86. Prezenta cauză privește de asemenea interpretarea anumitor principii invocate de NITC – *res iudicata*, certitudinii juridice, încrederii legitime și caracterului definitiv al hotărârilor judecătorești. În special pe baza observațiilor făcute de reprezentantul NITC în ședința în fața Curții, considerăm că toate aceste susțineri constituie aspecte ale argumentului potrivit căruia NITC trebuia să beneficieze, în temeiul articolului 47 din cartă, de dreptul la o cale de atac efectivă împotriva deciziei privind prima includere în listă, însă a fost privat de acest drept. În consecință, acestea vor fi luate în considerare doar în măsura în care sunt relevante pentru argumentele NITC cu privire la articolul 47 din cartă.

2. Cu privire la cauzele Kadi, OMPI și Interporc în circumstanțele prezentului recurs

87. Considerăm că prezentul recurs nu poate fi soluționat pe baza cauzelor Kadi, OMPI și Interporc, pentru următoarele motive.

88. În primul rând, în Hotărârea Kadi I⁸³, care privea controlul jurisdicțional al măsurilor restrictive ale Uniunii de punere în aplicare a rezoluțiilor CSONU în contextul luptei împotriva terorismului, Curtea a hotărât, printre altele, că întrucât Consiliul nu l-a informat pe domnul Kadi nici despre motivele includerii sale în listă, nici despre elementele de probă pe care s-a întemeiat această includere în listă, și nu i-a conferit dreptul de a fi audiat, drepturile fundamentale ale acestuia la apărare și la o cale de

80 A se vedea de exemplu Hotărârea din 6 octombrie 2014, Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650, punctul 95), și Hotărârea din 16 mai 2017, Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373, punctele 44-59); a se vedea de asemenea, de exemplu, Concluziile avocatului general Wathelet prezentate în cauza Berlioz Investment Fund, C-682/15, EU:C:2017:2, punctul 67), și Concluziile avocatului general Kokott prezentate în cauza UBS Europe și alții (C-358/16, EU:C:2017:606, punctul 77).

81 Articolul 266 primul paragraf TFUE prevede: „Instituția, organul, oficiul sau agenția emitentă a actului anulat sau a cărei abținere a fost declarată contrară tratatelor este obligată să ia măsurile impuse de executarea hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene”.

82 A se vedea de exemplu Hotărârea din 14 iunie 2016, Comisia/McBride și alții (C-361/14 P, EU:C:2016:434, punctele 52 și 53). A se vedea în continuare partea V. B. 3 (a) mai jos.

83 Hotărârea din 3 septembrie 2008, Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul (cauzele conexe C-402/05 P și C-415/05 P, EU:C:2008:461) (denumită în continuare „Hotărârea Kadi I”).

atac efectivă au fost încălcate și a existat o restricție nejustificată a dreptului său fundamental de proprietate⁸⁴. În consecință, Curtea a anulat măsurile în cauză în măsura în care ele îl vizau pe domnul Kadi, însă efectele acestor măsuri au fost menținute pentru o perioadă de maximum trei luni, pentru a permite Consiliului să remedieze încălcările constatate⁸⁵.

89. Pentru a remedia aceste încălcări, Comisia a comunicat domnului Kadi rezumatul motivelor includerii sale în lista privind măsurile restrictive furnizată de CSONU și i-a oferit acestuia posibilitatea de a formula observații cu privire la motivele respective, în urma cărora Comisia a considerat că includerea în listă a domnului Kadi a fost justificată și, în consecință, a menținut numele acestuia pe lista privind măsurile restrictive din motive legate de asocierea sa cu rețeaua Al-Qaeda⁸⁶. Cu alte cuvinte, domnul Kadi nu a fost eliminat de pe listă, așa cum a fost cazul NITC.

90. Ulterior, domnul Kadi a contestat măsurile restrictive care au menținut includerea sa în listă, acestea fiind anulate de Tribunal⁸⁷. În recursul declarat de Comisie, de Consiliu și de Regatul Unit în fața Curții în cauza Kadi II⁸⁸ împotriva hotărârii Tribunalului prin care a fost admisă acțiunea în anulare, Curtea, care a respins recursul, s-a pronunțat din nou asupra unor chestiuni privind controlul jurisdicțional al măsurilor restrictive ale ONU, puse în aplicare de către Uniunea Europeană, și în special asupra problemei dacă respectarea drepturilor fundamentale ale domnului Kadi a impus divulgarea informațiilor și a probelor invocate, întrucât Comisia și-a menținut decizia de includere în listă pe baza unui rezumat descriptiv al motivelor furnizat de CSONU⁸⁹. Curtea a constatat că, în ceea ce privește unul dintre motive, deși datele referitoare la faptele care au avut loc în anul 1992 ar fi fost suficiente pentru a justifica includerea inițială în listă a domnului Kadi în anul 2002, aceleași date, nedovedite într-un alt fel, nu puteau justifica menținerea pe listă a acestuia după anul 2008, având în vedere distanța în timp dintre cele două măsuri⁹⁰.

91. În consecință, întrucât decizia de includere în listă în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Kadi I nu conținea niciun motiv, Curtea a controlat pentru prima dată în Hotărârea Kadi II motivele și probele invocate de instituția în cauză a Uniunii pentru a justifica menținerea pe listă a domnului Kadi. Prin urmare, în opinia noastră, în Hotărârea Kadi II, Curtea nu a procedat la aprecierea legalității unei decizii de reincludere în listă adoptată de Consiliu pe baza motivelor și afirmațiilor factuale cu privire la care instanțele Uniunii s-au pronunțat într-o acțiune anterioară de anulare.

92. În al doilea rând, Hotărârea OMPI II⁹¹ nu a făcut obiectul unui recurs în fața Curții și nu este obligatorie pentru aceasta.

84 Hotărârea Kadi I, punctele 333-371.

85 Hotărârea Kadi I, punctele 372-376.

86 A se vedea Concluziile avocatului general Bot prezentate în cauza Comisia și alții/Kadi (cauzele conexe C-584/10 P, C-593/10 P și C-595/10 P, EU:C:2013:176, punctele 19-28).

87 Hotărârea din 30 septembrie 2010, Kadi/Comisia (T-85/09, EU:T:2010:418).

88 Hotărârea din 18 iulie 2013, Comisia și alții/Kadi (cauzele conexe C-584/10 P, C-593/10 P și C-595/10 P, EU:C:2013:518) (denumită în continuare „Hotărârea Kadi II”).

89 A se vedea Hotărârea Kadi II, punctele 103-134.

90 A se vedea Hotărârea Kadi II, punctul 156.

91 Hotărârea din 23 octombrie 2008, People's Mojahedin Organization of Iran/Consiliul (T-256/07, EU:T:2008:461) (denumită în continuare „Hotărârea OMPI II”). Cauza a fost radiată, după retragerea recursului, prin Ordonanța președintelui Curții din 3 iunie 2009, People's Mojahedin Organization of Iran/Consiliul (C-576/08 P, nepublicată, EU:C:2009:335). A existat o a treia hotărâre din 4 decembrie 2008, People's Mojahedin Organization of Iran/Consiliul (T-284/08, EU:T:2008:550), care a făcut obiectul unui recurs, respins prin Hotărârea din 21 decembrie 2011, Franța/People's Mojahedin Organization of Iran (C-27/09 P, EU:C:2011:853).

93. Astfel, în cauza respectivă, entitatea desemnată a introdus o acțiune în anulare împotriva deciziei de reincludere în listă a Consiliului în contextul măsurilor restrictive adoptate în mod autonom de Uniune în vederea combaterii terorismului. Prin intermediul primului motiv, reclamanta a susținut că decizia de reincludere în listă a încălcat articolul 266 TFUE și hotărârea anterioară⁹², prin care Tribunalul a anulat decizia inițială de includere în listă din cauza lipsei motivelor (vicii de formă) și a încălcării dreptului la apărare (vicii de procedură)⁹³. În special, reclamanta a susținut că decizia de reincludere în listă s-a bazat pe aceeași decizie națională și pe aceleași elemente de probă ca cele utilizate pentru decizia anterioară și că, având în vedere principiile securității juridice și încrederii legitime, Consiliul nu avea dreptul să „recicleze” astfel de elemente pentru a forma baza deciziei de reincludere în listă⁹⁴.

94. Tribunalul a respins acest motiv, hotărând că: „este suficient să se sublinieze că anularea unui act pentru vicii de formă sau de procedură nu aduce în niciun caz atingere dreptului instituției care a adoptat acest act să adopte un nou act întemeindu-se pe aceleași elemente de fapt și de drept precum cele care au stat la baza actului anulat, în măsura în care respectă, cu această ocazie, condițiile de formă sau normele de procedură a căror încălcare a fost sancționată, și dacă încrederea legitimă a persoanelor interesate este respectată în mod corespunzător”⁹⁵. De asemenea, Tribunalul a reținut că, chiar dacă s-ar dovedi că decizia de reincludere în listă s-a întemeiat pe aceeași decizie națională și pe aceleași elemente de probă precum decizia anterioară, acest lucru nu ar putea avea niciun efect asupra legalității acestei decizii și că încrederea legitimă a persoanei interesate fusese respectată⁹⁶.

95. Așadar, Hotărârea OMPI II privește doar o situație în care decizia inițială de includere în listă a fost anulată pentru vicii de formă și de procedură. Această situație nu se regăsește în ceea ce privește prima includere în listă în discuție în prezentul recurs, care a fost anulată pe fond⁹⁷. De asemenea, dat fiind că includerea inițială în listă nu conținea niciun motiv, Hotărârea OMPI II a vizat o situație în care Tribunalul a evaluat pentru prima dată motivele și probele prezentate în decizia de reincludere în listă.

92 Hotărârea din 12 decembrie 2006, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran/Consiliul (T-228/02, EU:T:2006:384) (denumită în continuare „Hotărârea OMPI I”), neatacată cu recurs.

93 Hotărârea OMPI II, punctele 3, 50 și 52.

94 Hotărârea OMPI II, punctele 72 și 73.

95 Hotărârea OMPI II, punctul 75 (cu trimitere la punctul 65). Sublinierea noastră.

96 Hotărârea OMPI II, punctul 76 (cu trimitere la punctul 67).

97 Menționăm că, în Hotărârea pronunțată în cauza NITC I, Tribunalul a subliniat, în cadrul examinării motivului întemeiat pe pretinsa încălcare a obligației de motivare, că susținerea NITC potrivit căreia acționarii săi nu mai au legături cu guvernul iranian a vizat evaluarea temeiniciei motivelor prezentate de Consiliu și, prin urmare, avea în vedere *legalitatea pe fond* a deciziei de includere în listă. Acest lucru este distinct de aspectul dacă includerea în listă a fost motivată, care privește o *normă fundamentală de procedură*. A se vedea Hotărârea pronunțată în cauza NITC I, punctul 46.

96. În al treilea rând, Hotărârea Interporc⁹⁸ se referă la accesul la documentele instituțiilor Uniunii, în special ale Comisiei, pe baza Codului său de conduită de la momentul respectiv⁹⁹. Litigiul are la bază cererea reclamantei de acces la anumite documente care au condus la decizia autorităților naționale de recuperare a taxelor la import de la aceasta¹⁰⁰. În urma respingerii cererii inițiale a reclamantei, secretarul general al Comisiei a adoptat o decizie prin care a respins cererea sa de confirmare invocând excepția privind protecția interesului public (procedurile judiciare)¹⁰¹; această din urmă decizie a fost anulată de Tribunal din cauza caracterului insuficient al motivării sale¹⁰².

97. În cadrul executării acestei hotărâri în temeiul articolului 266 TFUE, secretarul general a adoptat o nouă decizie prin care a respins din nou cererea de confirmare, însă pe baza unor motive diferite, invocând un nou motiv (așa-numita regulă a autorului)¹⁰³, precum și protecția interesului public (procedurile judiciare)¹⁰⁴. Reclamanta a introdus o acțiune în anulare împotriva noii decizii, susținând printre altele că aceasta nu se putea întemeia pe motive care nu au fost luate în considerare în decizia inițială¹⁰⁵.

98. În cadrul recursului în fața Curții în cauza Interporc, acest argument a fost respins. După ce a amintit jurisprudența privind articolul 266 TFUE, Curtea a statuat că, având în vedere că din prima hotărâre rezultă că decizia inițială nu a existat niciodată și că secretarului general i s-a solicitat, în temeiul articolului 266 TFUE, să adopte o decizie ulterioară, Tribunalul a reținut în mod judicios că secretarul general era îndreptățit să efectueze o reexaminare completă a cererii de acces și, în consecință, putea să invoce în decizia ulterioară alte motive decât cele pe care și-a bazat decizia inițială, în special regula autorului¹⁰⁶. În plus, Curtea a considerat că posibilitatea unei reexaminări complete implica și faptul că, în decizia ulterioară, secretarul general nu trebuia să reitereze toate motivele de refuz în vederea adoptării unei decizii prin care să pună în aplicare în mod corect hotărârea de anulare, ci trebuia doar să își întemeieze decizia pe motivele pe care le considera, în exercitarea puterii sale de apreciere, ca fiind aplicabile în speță¹⁰⁷.

99. În consecință, deși s-ar putea susține că Hotărârea Interporc oferă argumente în sensul existenței unei marje de apreciere a Consiliului pentru a invoca un motiv nou (în speță, sprijinul logistic) pentru a justifica reincluderea în listă a NITC, considerăm că există trei motive imperative care o disting de prezentul recurs.

100. În primul rând, Hotărârea Interporc se înscrie într-un context diferit, acela al accesului la documentele instituțiilor Uniunii (și, în plus, într-o etapă incipientă a acestuia), în care cadrul juridic al Uniunii și obiectivele Uniunii care trebuie să fie realizate sunt distincte de cele ale politicii externe și de securitate comună (denumită în continuare „PESC”) în care se înscriu măsurile restrictive ale

98 Hotărârea din 6 martie 2003, Interporc Im- und Export/Comisia (C-41/00 P, EU:C:2003:125) (denumită în continuare „Hotărârea Interporc”).

99 Decizia 94/90/CE a Comisiei din 8 februarie 1994 privind accesul public la documentele Comisiei și ale Consiliului anexate la aceasta. Această decizie a fost abrogată prin Decizia 2001/937/CE, CECO, Euratom a Comisiei din 5 decembrie 2001 de modificare a regulamentului său de procedură (JO 2001, L 345, p. 94, Ediție specială 01/vol. 3, p. 148), de punere în aplicare a Regulamentul (CE) nr. 1049/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2001 privind accesul public la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei (JO 2001, L 145, p. 43, Ediție specială, 01/vol. 3, p. 76) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1049/2001”). Trebuie menționat că acest regulament se bazează pe actualul articol 15 aliniatul (3) TFUE, care, împreună cu articolul 42 din cartă, înscrie dreptul de acces la documentele instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii în dreptul primar al Uniunii.

100 Hotărârea din 6 februarie 1998, Interporc/Comisia (T-124/96, EU:T:1998:25, punctele 9-13) (denumită în continuare „Hotărârea Interporc I”).

101 Hotărârea Interporc I, punctele 14-18.

102 Hotărârea Interporc I, punctele 54-57. Această hotărâre nu a fost atacată cu recurs.

103 Aplicabilă în acel moment; aceasta nu a fost preluată în Regulamentul nr. 1049/2001.

104 Hotărârea din 7 decembrie 1999, Interporc/Comisia (T-92/98, EU:T:1999:308, punctul 20) (denumită în continuare „Hotărârea Interporc II”).

105 Hotărârea Interporc II, punctul 52.

106 Hotărârea Interporc, punctul 31.

107 Hotărârea Interporc, punctul 32.

Uniunii. În plus, consecințele imediate pentru poziția juridică a reclamantului sunt, în opinia noastră, mai grave atunci când este vorba de impunerea unor măsuri restrictive împotriva acestuia. După cum a recunoscut Curtea, înghețarea fondurilor are consecințe negative considerabile și afectează drepturile și libertățile părții în cauză¹⁰⁸.

101. În al doilea rând, argumentele juridice prezentate în fața Curții în Hotărârea Interporc sunt diferite de cele prezentate în prezentul recurs; în special, în cauza Interporc nu s-a invocat o pretinsă încălcare a dreptului la o cale de atac efectivă¹⁰⁹. Nu considerăm că acest lucru este surprinzător, având în vedere că Hotărârea Curții în cauza Interporc a fost pronunțată la 6 martie 2003, cu aproape 7 ani înainte să devină obligatorie cartă (odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, la 1 decembrie 2009), și, prin urmare, într-un moment în care jurisprudența Curții cu privire la cartă nu era încă pe deplin dezvoltată. Acestea fiind spuse, am dori să subliniem că hotărârea pronunțată de Curte în cauza Interporc și unele cauze similare au generat la rândul lor critici din cauza așa-numitei „bucle infinite” a litigiilor în fața instanțelor Uniunii, care rezultă din faptul că, în temeiul acestei jurisprudențe, instituțiile Uniunii sunt îndreptățite să se bazeze pe câte un singur motiv de exceptare la un moment dat coroborat cu faptul că articolul 263 TFUE nu permite instanțelor Uniunii să adreseze somații instituției în cauză pentru a o obliga să prezinte documentul solicitat¹¹⁰.

102. În al treilea rând, Hotărârea Interporc nu s-a referit la o situație în care o instituție a adoptat o decizie cu totul nouă, invocând un motiv care se baza pe afirmații factuale care au fost respinse în mod expres printr-o hotărâre anterioară de anulare.

103. În aceste condiții, nu suntem convingeți că este posibil ca din cauzele Kadi, OMPI și Interporc să se tragă o concluzie clară în ceea ce privește decizia Consiliului de reincludere în listă în discuție în prezentul recurs.

3. Dreptul la o cale de atac efectivă în temeiul articolului 47 din cartă în circumstanțele prezentului recurs

104. Articolul 47 primul paragraf din cartă prevede că orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite la articolul menționat. Articolul 47 al doilea paragraf din cartă stabilește alte drepturi procedurale, inclusiv acela că orice persoană are dreptul la un proces echitabil.

108 A se vedea de exemplu Hotărârea din 16 noiembrie 2011, Bank Melli Iran/Consiliul (C-548/09 P, EU:C:2011:735, punctul 49), și Hotărârea din 28 mai 2013, Abdulrahim/Consiliul și Comisia (C-239/12 P, EU:C:2013:331, punctul 70 și jurisprudența citată).

109 Observăm că încălcarea dreptului la o cale de atac efectivă nu a fost invocată în mod specific nici în cauza Kadi II și nici în cauza OMPI II. Hotărârea Kadi II privea garanțiile procedurale referitoare la dreptul la o protecție jurisdicțională efectivă: a se vedea Hotărârea Kadi II, punctele 97-165. În Hotărârea Kadi I, Curtea a constatat că dreptul reclamanților la o cale de atac efectivă a fost încălcat, dar acest lucru s-a bazat pe neinformarea acestora cu privire la elementele de probă reținute în defavoarea lor și cu privire la dreptul lor la apărare: a se vedea Hotărârea Kadi I, punctele 349-351. Pe de altă parte, cu toate că nu a fost invocat în cadrul procedurii în care s-a pronunțat Hotărârea OMPI II, dreptul la o cale de atac efectivă a fost diferențiat de dreptul la un proces echitabil în Hotărârea OMPI I, punctele 89 și 94.

110 A se vedea Leonor Rossi și Patricia Vinagre e Silva, *Public Access to Documents in the EU* [Accesul public la documente în cadrul Uniunii Europene] (Hart 2017), p. 59-62, 175-177 și 197-198. Menționăm că, în ceea ce privește în special accesul la documente, instanțele Uniunii au respins cererile de modificare a jurisprudenței acestora potrivit căreia instanțele Uniunii nu pot să adreseze somații instituțiilor, în lumina, printre altele, a articolului 47 din cartă: a se vedea de exemplu Hotărârea din 2 octombrie 2014, Strack/Comisia (C-127/13 P, EU:C:2014:2250, punctele 145-148), și Hotărârea din 11 iunie 2015, McCullough/Cedefop (T-496/13, nepublicată, EU:T:2015:374, punctele 16-28).

105. Reamintim de la bun început că, în temeiul articolului 51 alineatul (1) din cartă, Consiliul este obligat să respecte dispozițiile acesteia. În conformitate cu articolul 52 alineatul (3) din cartă, înțelesul și întinderea dreptului la o cale de atac efectivă și al dreptului la un proces echitabil în temeiul articolului 47 din cartă trebuie să fie identice cu cele prevăzute la articolul 6 paragraful 1 și la articolul 13 din CEDO¹¹¹. Acestea sunt definite nu numai de textul CEDO, ci și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în lumina căreia trebuie interpretat articolul 47 din cartă¹¹².

106. În consecință, Consiliul este obligat să respecte articolul 47 din cartă atunci când adoptă măsuri restrictive, la fel ca în cazul oricărei alte măsuri a Uniunii. În plus, respectarea de către Consiliu a articolului 47 din cartă cu privire la măsurile restrictive va fi examinată în lumina jurisprudenței pertinente a Curții Europene a Drepturilor Omului privind articolul 6 paragraful 1 și articolul 13 din CEDO. Principiile dezvoltate în cadrul acestei jurisprudențe vor fi analizate împreună cu jurisprudența Curții cu privire la articolul 266 TFUE.

a) Jurisprudența Curții cu privire la articolul 266 TFUE

107. După cum am menționat deja, potrivit articolului 266 TFUE, instituția emitentă a actului anulat în temeiul articolului 264 TFUE este obligată să ia măsurile impuse de executarea hotărârii prin care a fost anulat acest act. Aceste măsuri nu se referă la eliminarea respectivului act din ordinea juridică a Uniunii, deoarece acest efect rezultă din însăși anularea dispusă de instanțele Uniunii, ci vizează, în special, eliminarea efectelor actului în cauză care sunt afectate de nelegalitățile a căror comitere a fost constatată¹¹³.

108. Astfel cum a stabilit Curtea, pentru ca instituția în cauză să își îndeplinească obligația de a se conforma hotărârii de anulare și de a asigura executarea deplină a acesteia, care îi incumbă în temeiul articolului 266 TFUE, instituția respectivă este obligată să respecte nu doar dispozitivul hotărârii în cauză, ci și motivele pe baza cărora aceasta a fost pronunțată și care constituie temeiul său necesar, în măsura în care acestea sunt necesare pentru a determina sensul exact a ceea ce s-a hotărât în dispozitiv¹¹⁴.

109. De asemenea, din jurisprudența Curții rezultă că, în scopul îndeplinirii obligației care îi revine în temeiul articolului 266 TFUE, instituția în cauză dispune de o marjă de apreciere pentru a decide cu privire la măsurile necesare care trebuie luate pentru a pune în aplicare în mod efectiv hotărârea de anulare în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei¹¹⁵. După cum a stabilit în mod constant Curtea, nu este de competența instanțelor Uniunii să se substituie instituției în cauză pentru a preciza

111 Articolul 52 alineatul (3) din cartă; Explicații cu privire la Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (JO 2007, C 303, p. 17) (denumite în continuare „Explicații”), Explicația cu privire la articolul 47, p. 29 și 30. Această dispoziție nu împiedică dreptul Uniunii să confere „o protecție mai largă”, în conformitate cu articolul 52 alineatul (3) din cartă: a se vedea Concluziile noastre prezentate în cauza Egenberger (C-414/16, EU:C:2017:851).

112 Explicația cu privire la articolul 52, p. 33. A se vedea de asemenea, de exemplu, Hotărârea din 30 iunie 2016, Toma și Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci (C-205/15, EU:C:2016:499, punctul 41 și jurisprudența citată), Concluziile avocatului general Wathelet prezentate în cauza Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:2, punctele 73 și 74).

113 Hotărârea din 7 iunie 2006, Österreichische Postsparkasse/Comisia (T-213/01 și T-214/01, EU:T:2006:151, punctul 54).

114 A se vedea de exemplu Hotărârea din 14 iunie 2016, Comisia/McBride și alții (C-361/14 P, EU:C:2016:434, punctul 35 și jurisprudența citată).

115 A se vedea de exemplu Hotărârea din 28 ianuarie 2016, CM Eurologistik și GLS (C-283/14 și C-284/14, EU:C:2016:57, punctul 76), Hotărârea din 14 iunie 2016, Comisia/McBride și alții (C-361/14 P, EU:C:2016:434, punctele 52 și 53), Concluziile avocatului general Sharpston prezentate în cauza Comisia/McBride și alții (C-361/14 P, EU:C:2016:25, punctul 70). Acest lucru a fost subliniat în Concluziile avocatului general Léger prezentate în cauza Interporc (C-41/00 P, EU:C:2002:162, punctele 65-69).

măsurile care trebuie luate pentru a se conforma hotărârilor judecătorești pronunțate de acestea¹¹⁶. În consecință, articolul 266 TFUE este interpretat în sensul că se opune ca instanțele Uniunii să adreseze somații sau instrucțiuni instituției în cauză pentru a remedia nelegalitatea identificată în hotărârea de anulare¹¹⁷.

110. Cu toate acestea, în opinia noastră, pe baza jurisprudenței Curții în temeiul articolului 266 TFUE, faptul de a recunoaște instituției în cauză o marjă de apreciere cu privire la modul în care aceasta alege să corecteze nelegalitățile constatate în hotărârea de anulare este cu totul diferit de faptul că această libertate este exercitată de instituția respectivă într-o manieră care goleşte de conținut articolul 47 din cartă.

b) Jurisprudență relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la articolul 6 paragraful 1 și la articolul 13 din CEDO

111. Făcând referire în hotărârea pronunțată în cauza NITC II la decizia pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Hornsby împotriva Greciei¹¹⁸, Tribunalul a considerat că dreptul la o cale de atac efectivă în domeniul măsurilor restrictive ar fi „iluzoriu” dacă ordinea juridică a Uniunii ar permite ca o hotărâre pronunțată de instanțele Uniunii să rămână fără efect în detrimentul unei părți și, în consecință, executarea unei hotărâri a Tribunalului trebuie să fie considerată parte integrantă a „procesului” în scopul aplicării dreptului la o cale de atac efectivă în temeiul articolului 47 din cartă¹¹⁹. Astfel, în cauza Hornsby împotriva Greciei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că articolul 6 paragraful 1 din CEDO cuprinde „dreptul la instanță”, în cadrul căruia un aspect îl constituie dreptul de acces, și că ar fi de neconceput ca acest articol să descrie în detaliu garanțiile procedurale acordate justițiabililor – proceduri echitabile, publice și rapide – fără a proteja punerea în aplicare a hotărârilor judiciare¹²⁰.

112. În ceea ce privește domeniul de aplicare al dreptului la un proces echitabil în fața unei instanțe garantat la articolul 6 paragraful 1 din CEDO, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că acest drept „trebuie interpretat în lumina preambulului convenției, care enunță preeminența dreptului ca element de patrimoniu comun al statelor contractante. Unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice care înseamnă, între altele, că o soluție definitivă a oricărui litigiu nu trebuie rediscuțată”¹²¹. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat de asemenea că „securitatea juridică presupune respectarea principiului *res iudicata*, cu alte cuvinte a caracterului definitiv al hotărârilor judecătorești. În temeiul acestui principiu, nicio parte nu poate să solicite revizuirea unei hotărâri definitive și obligatorii doar în scopul de a obține o reexaminare a cauzei și o nouă decizie în privința sa”¹²².

116 Concluziile avocatului general Léger prezentate în cauza Mattila/Consiliul și Comisia (C-353/01 P, EU:C:2003:403, punctul 30 și jurisprudența citată).

117 A se vedea de exemplu Hotărârea din 2 octombrie 2014, Strack/Comisia (C-127/13 P, EU:C:2014:2250, punctul 146). Această jurisprudență este în concordanță cu cea privind competența instanțelor Uniunii în temeiul articolului 263 TFUE, care se opune ca acestea să adreseze instrucțiuni instituțiilor, chiar și atunci când instrucțiunile se referă la modul în care trebuie respectate hotărârile instanțelor Uniunii: a se vedea de exemplu Ordonanța din 26 octombrie 1995, Pevasa și Inpesca/Comisia (C-199/94 P și C-200/94 P, EU:C:1995:360, punctul 24).

118 Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 19 martie 1997, Hornsby împotriva Greciei (CE:CEDO:1997:0319JUD001835791, punctele 40 și 41).

119 Hotărârea pronunțată în cauza NITC II, punctul 61.

120 Hotărârea Hornsby împotriva Greciei, punctul 40. A se vedea de asemenea, de exemplu, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 25 iulie 2017, Panorama Ltd și Miličić împotriva Bosniei și Herțegovinei (CE:CEDO:2017:0725JUD006999710, punctul 62 și jurisprudența citată).

121 A se vedea de exemplu Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 28 octombrie 1999, Brumărescu împotriva României, CE:CEDO:1999:1028JUD002834295, punctul 61, Hotărârea din 24 iulie 2003, Ryabykh împotriva Rusiei, CE:CEDO:2003:0724JUD005285499, punctul 51, Hotărârea din 21 aprilie 2016, Chengelyan și alții împotriva Bulgariei (CE:CEDO:2016:0421JUD004740507, punctul 31 și jurisprudența citată).

122 Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea 6 decembrie 2005, Popov împotriva Republicii Moldova (Nr. 2) (CE:CEDO:2005:1206JUD001996004, punctul 45) (referințe omise); a se vedea de asemenea, de exemplu, Hotărârea din 27 octombrie 2016, Vardanyan și Nanushyan împotriva Armeniei (CE:CEDO:2016:1027JUD000800107, punctul 67 și jurisprudența citată).

113. Referitor la principiul autorității de lucru judecat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că „în toate sistemele de drept, autoritatea de lucru judecat a hotărârilor are limitări atât *ad personam*, cât și în ceea ce privește domeniul de aplicare material”¹²³ și că „este responsabilitatea statului să își organizeze sistemul juridic astfel încât să identifice procedurile conexe și, atunci când este necesar, să le conexeze sau să interzică declanșarea ulterioară a unor proceduri noi având același obiect, pentru a împiedica revizuirea hotărârilor judecătorești definitive în cadrul unor proceduri paralele, ceea ce ar constitui un recurs mascat”¹²⁴.

114. În consecință, în jurisprudența sa referitoare la articolul 6 paragraful 1 din CEDO, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a abordat aspectele în care o hotărâre ulterioară a anulat o hotărâre care era deja definitivă și a stabilit un cadru privind aplicarea principiilor securității juridice și *res iudicata* (caracterul definitiv al hotărârilor judecătorești) în care a dezvoltat diferitele componente ale acestuia.

115. De exemplu, în cauza Kehaya și alții împotriva Bulgariei¹²⁵, întrebarea dacă statul sau reclamantii erau proprietari ai aceluiași teren a fost reexaminată în cadrul unor proceduri ulterioare și a fost soluționată în mod diferit¹²⁶. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că „faptul de a oferi statului o «a doua șansă» să obțină o reexaminare a unui litigiu soluționat deja prin intermediul unor hotărâri definitive în cadrul unor proceduri contencioase” a fost „dezechilibrată și a creat incertitudine juridică”¹²⁷. Prin urmare, ea a considerat că drepturile reclamantilor în temeiul articolului 6 paragraful 1 din CEDO au fost compromise, deoarece hotărârea ulterioară „nu a ținut seama de un întreg proces judiciar care se încheiase printr-o hotărâre judecătorească definitivă [...] și care, de altfel, fusese pusă în executare”¹²⁸. Prin faptul de a lipsi de orice efect juridic hotărârea definitivă din prima procedură, autoritățile statului au încălcat principiul securității juridice inerent articolului 6 paragraful 1 din CEDO¹²⁹.

116. În plus, cauza Esertas împotriva Lituaniei¹³⁰ privea o situație în care cererile nu erau identice, însă vizau exact aceleași raporturi juridice și aceleași circumstanțe care erau esențiale pentru soluționarea litigiului; numai perioada la care se refereau aceste cereri era diferită¹³¹. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că „o situație în care faptele soluționate deja printr-o hotărâre definitivă într-o primă cauză sunt respinse ulterior de instanțe în cadrul unui nou proces între aceleași părți, este similară celei în care, în urma redeschiderii procedurii, o hotărâre obligatorie și executorie este anulată în totalitate”¹³². În consecință, aceasta a decis că și o astfel de situație poate să constituie o încălcare a principiului securității juridice și a articolului 6 paragraful 1 din CEDO¹³³.

123 A se vedea de exemplu Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 12 ianuarie 2006, Kehaya și alții împotriva Bulgariei (CE:CEDO:2006:0112JUD004779799, punctul 66), precum și Hotărârea din 16 ianuarie 2014, Brletic împotriva Croației (CE:CEDO:2014:0116JUD004200910, punctul 43).

124 Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 13 noiembrie 2007, Driza împotriva Albaniei (CE:CEDO:2007:1113JUD003377102, punctul 69).

125 Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 12 ianuarie 2006, Kehaya și alții împotriva Bulgariei (CE:CEDO:2006:0112JUD004779799).

126 Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 12 ianuarie 2006, Kehaya și alții împotriva Bulgariei (CE:CEDO:2006:0112JUD004779799, punctele 59-60, 62, 67 și 68).

127 Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 12 ianuarie 2006, Kehaya și alții împotriva Bulgariei (CE:CEDO:2006:0112JUD004779799, punctul 69).

128 Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 12 ianuarie 2006, Kehaya și alții împotriva Bulgariei (CE:CEDO:2006:0112JUD004779799, punctul 70).

129 Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 12 ianuarie 2006, Kehaya și alții împotriva Bulgariei (CE:CEDO:2006:0112JUD004779799, punctul 70).

130 Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 31 mai 2012, Esertas împotriva Lituaniei (CE:CEDO:2012:0531JUD005020806).

131 Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 31 mai 2012, Esertas împotriva Lituaniei (CE:CEDO:2012:0531JUD005020806, punctele 23 și 24).

132 Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 31 mai 2012, Esertas împotriva Lituaniei (CE:CEDO:2012:0531JUD005020806, punctul 25).

133 Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 31 mai 2012, Esertas împotriva Lituaniei (CE:CEDO:2012:0531JUD005020806, punctul 25).

117. Cu privire la dreptul la o cale de atac efectivă consacrat la articolul 13 din CEDO, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat în jurisprudența sa că, deși domeniul de aplicare al acestei dispoziții poate varia în funcție de natura încălcării CEDO invocate de reclamant, „recursul prevăzut la articolul 13 trebuie să fie «efectiv» atât în fapt, cât și în drept, în special în sensul că exercitarea acestuia nu trebuie să fie împiedicată în mod nejustificat prin actele sau prin omisiunile autorităților statului”¹³⁴ sau „în sensul că acestea ar putea preveni presupusa încălcare sau continuarea ei, sau ar putea oferi despăgubiri adecvate pentru orice încălcare care s-a produs deja”¹³⁵. În acest context, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a concluzionat că „indiferent dacă decizia finală ce urmează a fi pusă în executare ia forma unei hotărâri judecătorești sau forma unei decizii a unei autorități administrative, dreptul intern, precum și [convenția] prevăd că aceasta trebuie să fie pusă în executare”¹³⁶. Prin această concluzie, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a făcut o legătură cu cauza *Hornsby împotriva Greciei*, menționată mai sus, precum și cu jurisprudența conexasă, în cadrul căreia a dezvoltat această regulă din ceea ce poate fi denumit „dreptul de acces la instanță” care derivă din articolul 6 paragraful 1 din CEDO¹³⁷.

118. Având în vedere considerațiile care precedă, remarcăm că interpretarea Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la dreptul la un proces echitabil în sensul articolului 6 paragraful 1 din CEDO ia în considerare necesitatea de a garanta securitatea juridică prin faptul de a interzice o hotărâre ulterioară care este susceptibilă să confere unei autorități publice o „a doua șansă” de a contesta aceleași probleme pe fond precum cele invocate în prima hotărâre, chiar și în situațiile în care principiul *res iudicata* în sens strict nu este repus în discuție. În plus, luând în considerare eficacitatea căii de atac atât în fapt, cât și în drept, interpretarea Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la articolul 13 din CEDO pune accentul pe asigurarea executării unei hotărâri judecătorești și pe faptul că o astfel de hotărâre trebuie să poată fi obținută și pusă în executare în mod corespunzător și trebuie să soluționeze în mod adecvat încălcările invocate de reclamant. Considerăm că aceste puncte reprezintă o sursă de inspirație pentru interpretarea dreptului la o cale de atac efectivă în temeiul articolului 47 din cartă și pentru aplicarea acestuia la decizia de reincludere în listă în discuție în prezentul recurs.

c) Aplicarea la circumstanțele prezentului recurs

119. În consecință, considerăm că articolul 47 din cartă, interpretat în lumina jurisprudenței relevante a Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la articolul 6 paragraful 1 și la articolul 13 din CEDO, trebuie interpretat în sensul că restrânge marja de apreciere a unei instituții a Uniunii în temeiul articolului 266 TFUE de a adopta măsuri prin care să remedieze o nelegalitate identificată într-o hotărâre a instanțelor Uniunii, în circumstanțe considerate a conferi instituției respective o „a

¹³⁴ Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 27 iunie 2000, *Îlhan împotriva Turciei* (CE:CEDO:2000:0627JUD002227793, punctul 97); a se vedea de asemenea, de exemplu, Hotărârea din 12 septembrie 2012, *Nada împotriva Elveției* (CE:CEDO:2012:0912JUD001059308, punctul 207 și jurisprudența citată).

¹³⁵ Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 26 octombrie 2000, *Kudła împotriva Poloniei* (CE:CEDO:2000:1026JUD003021096, punctele 157 și 158); a se vedea de asemenea, de exemplu, Hotărârea din 16 ianuarie 2018, *Ciocodeică împotriva României* (CE:CEDO:2018:0116JUD002741309, punctul 88 și jurisprudența citată). De menționat că articolul 35 paragraful 1 din CEDO, care stabilește regula privind epuizarea căilor de atac interne, se bazează pe premisa reflectată în articolul 13 din CEDO, cu care acesta are o „strânsă legătură”, în sensul că există o cale de atac internă efectivă disponibilă în ceea ce privește pretinsa încălcare a drepturilor unei părți prevăzute de CEDO: a se vedea Hotărârea *Kudła împotriva Poloniei*, punctul 152. Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că o cale de atac care depinde de acțiunea discreționară a autorităților statului nu poate fi considerată ca fiind efectivă în sensul articolului 35 paragraful 1 din CEDO: a se vedea de exemplu Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 29 iunie 2004, *B. și L. împotriva Regatului Unit* (CE:CEDO:2008:0629DEC003653602, punctul 9), și Hotărârea din 29 aprilie 2008, *Burden împotriva Regatului Unit* (CE:CEDO:2008:0429JUD001337805, punctul 40 și jurisprudența citată).

¹³⁶ Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 13 noiembrie 2007, *Ramadhî și alții împotriva Albaniei* (CE:CEDO:2007:1113JUD003822202R, punctul 49). A se vedea de asemenea, de exemplu, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 3 februarie 2009, *Nuri împotriva Albaniei* (CE:CEDO:2009:0203JUD001230604, punctul 8), precum și Hotărârea din 3 februarie 2009, *Hamzaraj împotriva Albaniei* (nr. 1) (CE:CEDO:2009:0203JUD004526404, punctul 26).

¹³⁷ A se vedea nota de subsol 120 de mai sus. A se vedea de asemenea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea din 31 iulie 2012, *Manushaqe Puto și alții împotriva Albaniei* (CE:CEDO:2012:0731JUD000060407, punctele 72, 90 și 94) (care citează Hotărârea *Hornsby împotriva Greciei*, punctul 40).

doua șansă” de a reexamina probleme juridice care au fost soluționate de instanțele Uniunii în hotărârea anterioară, privând astfel justițiabilii de dreptul la o cale de atac efectivă în ceea ce privește respectiva hotărâre¹³⁸. Subliniem că, în temeiul articolului 47 din cartă, calea de atac trebuie să fie efectivă atât în fapt, cât și în drept.

120. Contrar celor susținute de Consiliu, o astfel de abordare nu urmărește să limiteze jurisprudența Curții cu privire la articolul 266 TFUE în domeniul măsurilor restrictive. Dimpotrivă, aceasta garantează, în termeni mai generali, că regimul privind măsurile de executare stabilit la articolul 266 TFUE respectă pe deplin articolul 47 din cartă.

121. În plus, posibilitatea introducerii unei acțiuni în despăgubire în temeiul răspunderii extracontractuale a Uniunii Europene nu se opune unei astfel de abordări¹³⁹. Recunoaștem că o acțiune în despăgubire este în principiu disponibilă pentru a compensa o parte pentru prejudiciul suferit ca urmare a unor acte nelegale și a unui comportament al Consiliului în legătură cu adoptarea deciziilor de reincludere în listă în domeniul măsurilor restrictive¹⁴⁰. Cu toate acestea, o acțiune în despăgubire ni se pare incapabilă să furnizeze măsuri reparatorii pentru încălcarea dreptului la o cale de atac efectivă în circumstanțele prezentului recurs, în cazul în care marja de apreciere a Consiliului în ceea ce privește alegerea măsurilor pe care le consideră necesare pentru a remedia nelegalitatea este considerată compatibilă cu articolul 266 TFUE. În aceste circumstanțe, condițiile pentru a fi angajată răspunderea extracontractuală a Uniunii, și anume cerința unei *încălcări suficient de grave* a unei norme de drept menite să confere drepturi particularilor¹⁴¹, nu ar fi îndeplinite.

122. Acestea fiind spuse, în opinia noastră, nu există o eroare de drept în hotărârea Tribunalului pronunțată în cauza NITC II.

123. Considerăm că motivul sprijinului financiar și motivul sprijinului logistic constituie motive separate invocate de Consiliu pentru reincluderea în listă a NITC pe baza criteriului de desemnare prevăzut la articolul 20 alineatul (1) litera (c) din Decizia 2010/413 și la articolul 23 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 267/2012, care se referă la acordarea de sprijin guvernului iranian.

124. Expresia „de exemplu” de la articolul 23 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 267/2012 („sprijin, de exemplu sprijin material, logistic sau financiar”) indică faptul că cele trei tipuri de sprijin specificate nu sunt exhaustive¹⁴² și, așadar, pot include și alte forme de susținere¹⁴³. Astfel, instanțele Uniunii au considerat că acest criteriu se referă la *orice sprijin* care, deși nu are nicio legătură directă sau indirectă cu proliferarea nucleară, este totuși susceptibil, prin importanța sa cantitativă sau calitativă, să favorizeze o asemenea dezvoltare, oferind guvernului iranian resurse sau facilități de ordin material, financiar sau logistic care îi permit să desfășoare activități de proliferare¹⁴⁴.

138 Trebuie remarcat că exercitarea drepturilor consacrate la articolul 47 din cartă face întotdeauna obiectul unor limitări justificate, astfel cum se prevede la articolul 52 alineatul (1) din cartă. A se vedea de exemplu Hotărârea Kadi II, punctul 101.

139 A se vedea articolul 268 și articolul 340 al doilea paragraf TFUE.

140 A se vedea de exemplu Hotărârea din 13 decembrie 2017, HTTS/Consiliul, (T-692/15, EU:T:2017:890) (acțiune în despăgubire respinsă), și Hotărârea Bateni/Consiliul (T-455/17, pendinte); a se vedea de asemenea, în acest sens, Hotărârea din 18 septembrie 2015, HTTS și Bateni (T-45/14, nepublicată, EU:T:2015:650, punctul 66).

141 A se vedea de exemplu Hotărârea din 30 mai 2017, Safa Nicu Sepahan/Consiliul (C-45/15 P, EU:C:2017:402, punctele 29 și 30).

142 Poate fi util de precizat că nu toate versiunile lingvistice ale articolului 23 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 267/2012 sunt la fel. Majoritatea se referă la termenul de sprijin la începutul enumerării exemplurilor de acordare a sprijinului („sprijin, de exemplu sprijin material, logistic sau financiar”). Cu toate acestea, unele versiuni (a se vedea, de exemplu, versiunile estoniană, finlandeză și germană) menționează imediat cele trei exemple de sprijin material, logistic sau financiar. Acest lucru pare să dea o importanță suplimentară poziției potrivit căreia motivele sprijinului financiar și logistic sunt separate, iar Tribunalul, în hotărârea pronunțată în cauza NITC II, nu s-a pronunțat pe fond cu privire la noțiunea de „sprijin” în general, ci doar cu privire la sprijinul financiar.

143 A se vedea de exemplu Hotărârea din 1 martie 2016, National Iranian Oil Company/Consiliul (C-440/14 P, EU:C:2016:128, punctul 84), Ordonanța din 4 aprilie 2017, Sharif University of Technology/Consiliul (C-385/16 P, nepublicată, EU:C:2017:258, punctul 68).

144 Hotărârea din 28 aprilie 2016, Sharif University of Technology/Consiliul (T-52/15, EU:T:2016:254, punctele 54 și 59 și jurisprudența citată) [recurs respins prin Ordonanța din 4 aprilie 2017, Sharif University of Technology/Consiliul (C-385/16 P, EU:C:2017:258)]. A se vedea de asemenea, de exemplu, Hotărârea din 1 martie 2016, National Iranian Oil Company/Consiliul (C-440/14 P, EU:C:2016:128, punctele 79-81), și Hotărârea din 8 septembrie 2016, Iranian Offshore Engineering & Construction/Consiliul (C-459/15 P, nepublicată, EU:C:2016:646, punctul 58 și jurisprudența citată).

125. Având în vedere cele de mai sus, considerăm că dreptul NITC la o cale de atac efectivă nu a fost încălcat în speță, deoarece nu numai că hotărârea pronunțată în cauza NITC I a fost pusă în executare în mod efectiv, ci de asemenea Tribunalul nu s-a pronunțat în hotărârea respectivă cu privire la motivul sprijinului logistic. În consecință, nu reiese din dovezile prezentate Curții faptul că Consiliul a obținut o reexaminare a ceea ce a fost decis în hotărârea pronunțată în cauza NITC I.

126. În plus, deși constatarea Tribunalului, menționată la punctul 54 de mai sus, cu privire la întinderea competenței Consiliului de a modifica cererea într-una referitoare la sprijinul logistic ar putea intra în conflict cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind contenciosul referitor la „a doua șansă” (a se vedea punctele 112-116 de mai sus), nu a fost invocat niciun argument mai detaliat în sensul că această jurisprudență este aplicabilă în circumstanțele din prezentul recurs.

127. De asemenea, subliniem că elementele prezentate în fața Curții în cadrul prezentului recurs nu au dovedit susținerea potrivit căreia Consiliul ar fi „acumulat” și, astfel, ar fi păstrat argumente de drept și de fapt cu ocazia primei includeri în listă pentru a fi utilizate în cadrul reincluderii în listă a NITC.

128. În consecință, concluzionăm că, deși prezentul recurs nu poate fi soluționat pe baza cauzelor Kadi, OMPI și Interporc, iar măsurile restrictive adoptate de Consiliu sunt limitate de dreptul la o cale de atac efectivă în temeiul articolului 47 din cartă, interpretat în lumina jurisprudenței relevante a Curții Europene a Drepturilor Omului în ceea ce privește articolul 6 paragraful 1 și articolul 13 din CEDO, nu considerăm că, în împrejurările prezentului recurs, decizia de reincludere în listă a încălcat dreptul NITC la o cale de atac efectivă prevăzut la articolul 47 din cartă.

VI. Concluzie

129. Având în vedere analiza de mai sus, propunem Curții să respingă primul motiv de recurs al NITC.